

PRÆSTERNE SIDEN REFORMATIONEN 1536

Viby har gennem tiderne været afhængig af to herregårde. I middelalderen af Viby Kongsgård og fra reformationen indtil 1896 er kirkens og sognepræsternes skæbne knyttet til Marselisborg både i onde og gode dageⁱ.

Ove Bille, den katolske biskop i Aarhus fra 1520, var den ubetinget dygtigste af de sidste katolske biskopper. Han havde siden 1506 været kansler hos kong Hans og siddet i rigsrådet. Han søgte i begyndelsen at modsætte sig reformationen, men endte som en af de sidste katolske biskopper med at blive fængslet blandt andet, fordi han ikke ville udlevere Havreballegård til kong Christian III. Men den gamle biskop og kongen blev dog forsonet med hinanden. Ove Bille gav ikke alene kongen ret, men gav også reformationen og Luthers lære en plads i sit hjerte. Han døde i 1555 æret og agtet af alle og havde med oprigtig kristentro tilsluttet sig evangeliet.

Her følger en omtale af de evangelisk-lutherske præster i Vibyⁱⁱ

Anders Skriver døde 1578

Da Ove Bille var blevet fængslet, bliver Havreballegård (Senere Marselisborg) kgl. lensgård og man skal nu ud at lede efter en luthersk præst til Tiset sogn. Der var på den tid ikke mange lutherske præster, men på Aarhusgaard havde man en skriver, hvilket på den tid var en anelig titel. Slotsskriveren rangerede højt blandt lenets tjenestemænd, idet han førte regnskab over og havde opsyn med kongens indtægter af lenetⁱⁱⁱ. Anders Skriver, som han blev kaldt, kom hurtigt på tale til embedet i Tiset. Det var slet ikke usædvanligt at en kontormand blev præst, da alle skrivere på den tid havde i det mindste nogen gejstlig uddannelse. Han var både agtet og afholdt og da man sikrede ham en indtægt svarende til, hvad præsterne fik i løn ved domkirken, så udskiftede han kontorstolen med prædikestolen i Tiset kirke. Siden bliver han også den første lutherske præst i Viby sogn. Han blev også provst i Ning Herred og var i "Flor", hvilket vil sige, at han havde det godt. Anders Skriver blev "stamfader" til en god præsteslægt i Viby og Tiset igennem 100 år. Hans søn, almindeligvis kaldet Morten, blev sin fars trofaste efterfølger.

Morten Andersen Hæde 1578 – 1624

Fornavnet fik han muligvis efter Martin Luther og efternavnet havde han som Anders Skrivers søn. Hvad tilnavnet Hæde betyder, ved man ikke. Han døde efter at have været præst i

Viby – Tiset i 46 år, og har været provst i Ning Herred i 24 år. I hans tid fik kirken sin prædikestol^{iv}.

Over Morten Andersen Hædes grav i kirkens kor blev der lagt en gravsten, som nu står i kirkens våbenhus^v. Denne gravsten er først lagt tidligst 14 år efter hans død, idet hans hustru, Maren Jacobsdatter, først dør den 27. april 1638. De havde i børneflokken en datter, Margrete Mortensdatter, som døde 33 år gammel. Ud fra gravstenen at dømme, var hun sindslidende^{vi}. Denne gravsten fortæller også om Mortens efterfølger, Jens, hvis fulde navn var Jens Lauritzen Mariager.

Jens Lauritzen Mariager 1624 -1672

Jens Lauritzen Mariager var søn af Laurids Jensen, som var rektor og senere sognepræst i Mariager^{vii}. Han blev student fra Roskilde Katedralskole og immatrikuleredes 24. januar 1620. Samme år blev han hører ved Aarhus Latinskole. Ordineret af magister Jens Gjødesen i året 1621. Samme år tiltrådte han stillingen som kapellan hos sin svigerfar, idet han var, eller blev gift med en datter til ovenfornævnte Morten Andersen Hæde. I Landsarkivet i Viborg findes et aktstykke, hvori Jens Lauridsen Mariager beskriver sognet. Først den 27. september 1624 tiltrådte han embedet som sognepræst i Viby, da svigerfaren døde.

På det tidspunkt var præstegården ubeboelig, hvorfor han opførte en ny solid præstegård^{viii}. Han måtte, som det var

almindeligt dengang, forsørge sin forgængers familie. Det gjorde han ved at betale enken, som var hans svigermor, en god pension på 20 tdr. byg, 12 tdr. havre, og 6 tdr. rug ”foruden andre Accidenser”. Dog fik han to små øde gårde i sognet til at nyde i sin levetid.

I de 51 år Jens Lauritzen Mariager var præst i Viby, blev han ramt af mange svære tilskikkelser. Hans to første hustruer døde tidligt fra ham og en af hans sønner, Morten Jensen, begik drab og blev muligvis henrettet. En anden søn, Laurits Jensen, døde ganske ung, og gennem mange år havde han en sindslidende svigerinde boende i sit hus. Trods denne modgang formåede han alligevel at bevare sin virkelyst og satte to gange en fuldstændig ødelagt præstegård grundigt i stand, ligesom han sikrede slægtens minde ved en række gravmæler.

Det er således Jens Lauritzen Mariager, som har bekostet 4 eller 5 af de gravsten, som står i våbenhuset^{ix}. Gravstenen over ham selv og hans to hustruer har oprindelig været imponerende, men desværre næsten ulæselig^x. Han har også lagt gravstenen over sin svigerfar og forgænger Morten Andersen Hæde^{xi}. Desuden har han lagt en gravsten over den sindslidende svigerinde^{xii} og sønnen Laurits Jensen^{xiii} og endelig en gravsten over en datter, eller måske er der tale om sønnen, Morten Jensen, som berettes henrettet i København for mord^{xiv}.

Som om det ikke var nok, blev hans sogne og hans præstegård adskillige gange plyndret af fremmede soldater^{xv}.

I provstibogen for Ning Herred af 1662 beretter han selv: "Jeg underskrevne blev ordineret af hæderlige og højlærde Mand Magister Jens Gjødesen Vor Herres Himmelfartsdag 1621. Og siden har jeg lidt og udstaaet megen stor Bedrøvelse og Hjertesorg baade i Krigens Tid, i den anden svenske Krig saavel som nu i den sidste og allermest af de ugudelige Polakker - - - ." "Jeg uværdig blevet kaldt til Sognepræst til Viby og Thisinge Sogne 21. Sept. 1624 udi hæderlige og højlærde, nu salige Magister Niels Svenstrup (?), den Tid Provst i Ning Herred i hans Nærværelse i begge Sognene." – "Mit Kaldsbrev angaaende , da blev det nu af Polakkerne bortstjaalet med flere (?) og Bøger af mit Liberie (sic. Bibliotek, Bogsamling), som blev solgt i Aars og andre Steder. Dog min Konfirmats, givne af ærlig og velbyrdig, nu salig Laurits Lindenow til "Overgaard" (?), Befalingsmand, den Tid paa Arhusgaard, blev fundne i nogle Fjer, udrystet af mine sengedyner i mit Studerekammer."^{xvi}

Efterkrigsårene bød med andre ord på vanskelige tider. Dertil kommer, at gårdene i Viby ikke alle var lige gode, hvorfor der ikke er særlig store tiendeindtægter for præsten. Men at han trods alt formåede at forsørge sin svigermor og en syg svigerinde, og sætte præstegården i stand to gange samt

bekoste de fine gravsten over slægten viser, at han uden tvivl var en klog og dygtig forretningsmand.

Han fulgte Ole Worms tilskyndelse til at studere Viby sogns historie, og sendte sine historiske optegnelser til biskoppen. De er betydningsfulde kilder til sognets ældre historie^{xvii}.

Han dør den 12. september 1672.

Christen Jensen Wibye 1672 – 1686

Med Margrethe Mortens datter fik Jens Lauritzen Mariager en søn, Christen Jensen Wibye, som blev den næste præst i rækken. Han blev født ca. 1640 hvilket vil sige, at Margrete Mortensdatter var hans mor. Præsteslægten i Viby var med andre ord blevet så gammel, at det sidste skud på stammen får navnet "Wibye". Det blev begyndelsen på nye, men på ingen måde bedre tider for Viby.

Christen Jensen Wibye blev student fra Aarhus Katedralskole i 1657 og blev samme år immatrikuleret ved Københavns Universitet. På det tidspunkt blev København belejret af svenskerne, men af en eller anden grund er han ikke blandt dem, der i september 1658 bliver optaget i studenterkorpset. Havde teologisk embedseksamen, men ingen akademiske grader.

Han blev ordineret til præst den 13. oktober 1665 af den nye biskop i Aarhus, Dr. Erik Grave. Indtil videre havde hans

forgængere i slægten, Anders Skriver, Morten Andersen Hæde og Jens Lauritzen Mariager alle nydt kongelig bevågenhed, men nu var det som sagt blevet nye tider. Kongen havde i 1660 bestemt, at Viby-Tiset kald efter Jens Lauritzen Mariagers død, skulle tilhøre domkirkens sognepræster^{xviii}. Men på grund af svenskekrigene var kongen, Frederik III, blevet nødt til at afstå lensgården Havreballegård og jorden i Viby til den hollandske købmand og bankmand, Gabriel Marselis^{xix}, hvilket skete den 28. september 1661. Det betød, at det ikke længere var kongen, men Gabriel Marselis, der nu fik retten til at kalde præsterne til Viby - Tiset sogne.

Det blev imidlertid til fordel for Christen Jensen Wibye. Han fik i august 1665 af Gabriel Marselis kaldsbrev på Viby – Tiset sogne. I december samme år indgik han en kontrakt med sin stedmor, Anne Jensdatter, i forbindelse med overtagelsen af faderens embede. Heri hedder det kort sagt, at han skal sørge for hende, så længe hun lever.

Christen Jensen Wibye efterfulgte med andre ord sin dygtige far i embedet, men det gik åbenbart ikke så godt for ham. Dels var det hårde tider efter krigen, og dels havde han i modsætning til sin kloge og besindige far et hidsigt temperament. Det betød, at han lagde sig ud med den ene efter den anden. Han kom således i konflikt med blandt andre Baron Constantin von Marselis^{xx}. Poul Rasmussen skriver i Viby Sogns Historie: ”Christen Jensen Viby var ikke blot en

velhavende Mand, men utvivlsomt tillige en dygtig Præst, der med Nidkærhed og Myndighed passede sit Embede. Hans ringe Smidighed og hidsige Sind voldte ham imidlertid mange Fortrædeligheder, og hans Mangel paa moralsk Mod til – over for andre saavel som over for sig selv – at vedgaa sine Fejl og Forløbelser gjorde ham selvgod og rethaverisk, saaledes at han fik vanskeligt ved at bære den Modgang, han mødte.”^{xxi}

Han var første gang gift med en datter af præsten Rasmus Christensen i Ormslev-Kolt. Senere – i 1681 – fik han bevilling til uden trolovelse og lysning, at indgå ægteskab med Dorthea Jensdatter af Skanderborg. Hun overlevede sin mand og blev siden gift med kapellan ved Aarhus Vor Frue Kirke, J. J. Lillebrand. Hun døde 16. maj 1702.

Christen Jensen Wibye dør i 1686.

Lyder Jensen Lassen 1686– 1699

Lyder Lassen blev født den 21. november 1657 i Kalundborg, søn af kommerceråd Jens Lassen og hustru Karen Bendixdatter Harding. Student ved Aarhus Katedralskole 1674. Baccalaur og cand. theol. 1677. Residerende kapellan ved Aarhus Vor Frue Kirke den 22. december 1682.

Da det rygtedes at præsten i Viby var død, søgte den 29-årige kapellan ved Vor Frue Kirke, magister Lyder Lassen, kongen Christian den 5. om embedet, og blev kaldet den 9. november

1686. Han fortrød det ganske vist, men måtte blive i kaldet indtil 1699, da han blev forflyttet til Korsør. Allerede efter 4 år i Viby klagede han skriftligt^{xxii} til kongen over det dårlige embede, som skyldes en generelt mager jord i Viby, og ikke mindst præstegårdens jord, der gav et ringe udbytte. Korntienden er for intet at regne i forhold til den tiende hans forgængere modtog, og kirkegangen er blevet dårligere. Dertil nævner han striden som hans forgænger havde med Baron Constantin von Marselis som betød, at et stykke jord ikke længere måtte dyrkes, men var blevet udlagt til kvægdrift. Desuden klager han over den lange og besværlige vej til Tiset kirke, som var annekskirke til Viby. Sådan fortsætter Lyder Lassen sit klageskrift til kongen, som giver tydeligt indtryk af, at tiderne var vanskelige for sognepræsten i forhold til tidligere tider.

Lyder Lassen bliver forflyttet til Korsør, hvor han tilmed bliver provst i Slagelse herred. Her blev han i 12 år, hvorefter han blev præst i Randers og provst i Støvring herred.

Han blev gift tre gange: Første gang med Margrethe Pallesdatter Wendel, datter af præst i Linå Palle Pedersen Wendel og Margrethe Martinsdatter Zoega. Anden gang 1695 med Theodora Beate Casparsdatter Kølichen, datter af læge Caspar Kølichen og Theodora Beate Philipsdatter Bornemann. Hun døde i Viby Præstegård den 16. maj 1700 af en høj feber, mens hendes mand var i København for at blive

magister. Tredje gang den 18. maj 1704 med Margrethe Pedersdatter Hofmann, født 1680, død 1726. Datter af assessor Peder Hofmann i Aalborg og Johanne de Hemmer. Den 5. april 1720 dør han 63 år gammel.

Bernt Caspersen Suhr 1699 – 1710

Hans efterfølger kommer til Viby den 9. februar 1700. Han blev født den 21. april 1673 i Saksild præstegård, hvor faren Casper Suhr var sognepræst og provst for Hads herred. Moren hed Anna Olufsdatter. Han blev student i Aarhus i 1690. Efter sin embedseksamen blev han amanuensis (assistent) hos biskop Dr. Johan Braem i Aarhus. Derfor var det nærliggende, at det blev præstesønnen fra Saksild, der fik det ledige embede i Viby-Tiset. Pastor Suhr døde kun 37 år gammel i Viby i 1710. Han var gift med Karen Lassen, som var en datter af hans forgænger, Lyder Lassen. Hun overlevede ham og blev gift anden gang med pastor Jens Pedersen Mørch i Randlev.

Niels Hansen Heyde 1710 – 1737

Niels Heyde blev født den 7. maj 1672 i Aarhus. Forældrene var kandestøber Hans Nielsen Gotlænder og Kirsten Pedersdatter. Han blev student i 1692. Baccalaur 1694. Herefter var han for en tid forvalter på Constantinsborg, hvis ejer Constantin Marselis også ejede Viby kirke^{xxiii}. Han blev gift første gang med Gjertrud Olufsdatter Borthuus og anden gang

med Anniche Maren Hutfeld, som overlevede ham og senere bliver gift med pastor Ole Winther. Den 28. maj 1710 bliver Niels Heyde ordineret til sognepræst i Viby.

Ni år senere, den 22. august 1719, kommer han ved middagstid hjem fra Aarhus og ser, at præstegården står i flammer^{xxiv}. Præstegården står ikke til at redde og sognets gamle kirkebøger går tabt i branden. Præstefamilien flytter ind i våbenhuset, hvor de bor indtil en ny præstegård er blevet genopført^{xxv}.

I 1722 købte Niels Heyde af kirkens ejer, Christian Charisius, retten til at udnytte kirkeskovens træer^{xxvi}. Han døde i 1737, og var præst i 27 år.

Mathias Christian Jessen 1738 – 1748

Mathias Jessen var præstesøn fra Vadum i Nordjylland. Han fik embedet i Viby og Tiset den 24. november 1737. Kaldelsen blev dog først bekræftet den 10. januar 1738. Han bliver ordineret den 15. marts 1738 i Aalborg, så det er først hen i foråret, at han flytter ind i Viby Præstegård. Mathias Jessen blev gift med en præstedatter fra Haverslev-Bejstrup, Anna Lucie Hansdatter Kjergaard, med hvem han fik en datter. Hans hustru døde et år, før han selv døde i december 1748.

Den 15. november 1743 var biskop Peder Hygum på visitats i Viby. Han skriver: Pastor Mathias Jessen prædikede ”og talede ret [evangelisk], give Gud, hand mente det af Hiertet.

Ungdommen var ikke ilde underviist, hvortil bruges Degnen i HovedSognet og en Skoleholdere i det langt bortliggende Annex-Sogn.” Pastor Jessens Opførsel var saaledes, at man nødvendigt maatte holde en Student til at prædike”^{xxvii}.

Hans Cai Pedersen Lagesen 1749 – 1756

Efterfølgeren blev sognepræsten i Holme - Tranbjerg, Hans Cai Lagesen. Han var født i 1706 i Tyrstrup ved Haderslev, søn af sognepræst P. Lagesen. Han blev cand. theol. den 31. maj 1734 og ordineret 30. maj 1738. Gift med Christiane Dorthea Lerche. Efter 10 år som præst i Holme – Tranbjerg havde han vundet sig venner på Constantinsborg^{xxviii}, som var blevet stamhus for slægten Charisius. Sophie Elisabeth Charisius havde først været gift Constantin Marselis og derefter med Baron Peter Rodsteen. Da hun døde overgik Constantinsborg til en brors søn, hvis sønner førte det videre. Her var det især Constantin Charisius, som gjorde noget for at kalde præster til Viby og Tiset. Først kaldte han den 3. januar 1749 Hans Cai Lagesen fra Holme og da han dør i Viby 7 år senere, bliver han afløst af en anden ældre præst, denne gang fra Mårslet.

Ole Danielsen Winther 1756 – 1765

Præst i Viby fra 16. juli 1756. Han blev født den 7. maj 1700 i Sønder Kirkeby - Sønder Alslev på Falster. Blev student fra Nykøbing Falster i 1718 og cand. theol. den 22. november

1723. Han havde allerede været præst i Mårslet i 30 år, da han af konferensråd Charisius bliver forflyttet til Viby-Tiset. Han blev gift første gang med Anna Elisabeth Hellenbæch, som dør 28. april 1738. Anden gang med Anniche Maren Nielsdatter Hutfeld, pastor Niels Heydes enke.

Pastor Winther var pietistisk indstillet og biskop Hygum omtaler ham som "en stor og velbegavet orator ecclesiasticus" (kirkelig taler) og roser hans opbyggelige prædiken. Han får en kapellan (hjælpepræst) som bliver hans efterfølger, da han som 65-årig går på pension. Denne pension måtte efterfølgeren pastor Stauning betale i ni år, inden pastor Winther døde den 26. maj 1774.

Christen Nielsen Stauning 1765 – 1778

Denne præst, Christen Stauning, var født i Aarhus 1732, blev student fra Viborg 1751 og cand. theol. den 20. maj 1754. Han havde fra begyndelsen et embede i Skibsted og Lyngby i Himmerland og derefter fik han en stilling som lærer på det kgl. Vajsenhus i København 1759 – 1765. Derefter blev han præst i Viby og Tiset sogne fra den 13. februar 1765. Samme år blev han gift med Mette Marie Stæhr, datter af Anders Stæhr, som var rådmand i Aarhus og forvalter af Marselisborg Gods og moren Maria Schaarup.

Efter ham findes der en beretning om embedet, som både ligner og dog er meget forskellig fra den beretning, som Lyder

Lassen havde forfattet næsten 100 år tidligere.

Forskelligheden beror især på det faktum, at alt nu går meget bedre. Indtægterne er gode og præsten nyder anerkendelse. Han er dog ikke videre begejstret for den nye ejer af Marselisborg, baron Christian Rudolph Philip Gersdorff, som ejede kirken fra 1771^{xxix}. Christen Stauning skriver: "Siden Hr. Baron Gersdorff er bleven Herre af Godset og Skoven fik jeg det første Aar efter mange ydmyge Skrivelser ungefær 3 à 4 Skovlæs, det andet Aar fik jeg slet intet af ham til Udvisning og nu gaar det paa 3. Aar." ^{xxx}

Omtaler i Herredbogen 1773 præstegården som solid og god og at det tilkommer Niels Hansen Heide den ære i hans grav, at præstegården "er saa vel indrettet og saa suffisant [solid] en Bygning, at dersom hans Eftermænd havde vist sig lige så redelige i at vedligeholde som han til at bygge, maatte denne Præstegaard agtes for saa commode [passende] en Bolig, som enhver honnet Familie kunde være tjent med at bebo." ^{xxxi}

Pastor Stauning ejede Aldrup mølle i Tiset sogn. Han må være død inden 1778. Hans enke døde den 11. juni 1815.

Peder Aaboe Müller 1778 – 1792

Pastor Aaboe Müller blev født i 1741. Student fra Viborg i 1761. Han blev cand. theol. den 25. september 1765. Bliver kapellan i Aarhus den 1. juni 1775 og ordineret den 23. august samme år. Derefter bliver han sognepræst i Nimtofte-Tøstrup

den 8. januar 1777 og året efter i Viby. Han blev gift første gang med Johanne Bornich Jacobsdatter Riise af Nimtofte. Anden gang med R. Winther i Blegind-Hørning.

I 1789 fik pastor Peder Aaboe Müller tilladelse til at opføre en *præsteenkebolig* på præstegårdens grund. Her kunne præsteenkerne fra Viby og Tiset sognekald bo og nyde godt af præstegårdens have. Boligen, som var et bindingsværkshus, blev senere købt af Lars Bjørnbak, der siden 1857 havde lejet det til sin højskole.

Peder Aaboe Müller døde og blev begravet på Viby kirkegård den 30. marts 1792.

Niels Wormslev 1792 – 1820

Sognepræst Niels Wormslev blev født i 1759 som søn af Skipper Kristian Wormslev og Martha Arentsdatter. Han gik på Latinskolen i Aarhus og blev student fra Aarhus i 1779. Derefter var han huslærer flere steder, hvorefter han tog til

København og blev cand. theol. den 7. oktober 1782. Han var derefter huslærer og blev så præst i Borum-Lyngby den 28. januar 1785 og ordineret 15. februar samme år. Herfra kom han til Viby, hvor han havde sit sidste kald.

Han blev først gift med en datter af proprietær Düssel, Kirstine Marie Düssel og efter hendes død med pastor Anders Kragballes enke, Elisabeth Cathrine la Cour^{xxxii}, i Odder. I Kirkebladet^{xxxiii} videregiver pastor Niels Granild følgende minde fra et oldebarn: "Niels Wormslev var en rask Dreng. Engang Domkirken var under Reparation, gik han op ad den udvendige Stige til Blytækkeren endog saa langt, at han naaede op til Kuglen, hvor han indridsede sit Navn. Dette fandtes en Aarrække efter, da Provst Mehl ved Visitats af Domkirken lod Synsmændene søge efter det".

Videre hedder det: "Denne Præst studerede aldrig paa sine Prædikener længere end fra Kirkelaagen til Prædikestolen, idet han extemporerede Talen, som altid blev holdt med Fynd og Klem". Den ene af hans døtre bliver gift med præsten i Barrit ved Horsens, Jens Kragballe Mehl, og derfor senere præstekone i Viby Præstegård fra 1820. På det tidspunkt sikrede pastor Niels Wormslev sig en god pension og trak sig tilbage til et af ham bygget *enkesæde*^{xxxiv}, der lå, hvor Bjørnbaks tidligere højskole nu ligger.

Pastor Wormslevs anden hustru, Elisabeth Cathrine Wormslev, døde 69 år gammel i 1827, mens han selv levede 14 år længere og døde 84 år gammel i 1841.

Jens Kragballe Mehl 1820 – 1829

Blev født den 10. august 1782 som søn af sognepræst Ditlev Mehl i Barrit og Sophia Hedeveg Kragballe. Indtil han var 15 år boede han hjemme hos forældrene, hvor faderen underviste ham^{xxxv}. Siden blev han student fra Horsens Latinskole i 1801 og derefter tog han sin teologiske embedseksamen og blev cand. theol. den 26. oktober 1804, 22 år gammel. Hans far var i mellemtiden blevet svagelig og Jens Kragballe Mehl tog da hjem til Barrit, hvor han de følgende år assisterede sin far. Så overtog han embedet i Barrit og Vrigsted efter sin far den 6. januar 1809 og blev ordineret 5. februar samme år.

I Barrit havde han nogle problemer med en ubehagelig degn, hvilket i 1820 fik ham til at flytte til Viby, hvor han den 25. oktober overtog svigerfaderen Niels Wormslevs embede. Pastor Mehl var nemlig den 2. juni 1809 blevet gift med Christiane Wormslev fra Viby Præstegård.

Han var musikalsk ligesom sine efterfølgere Jacob Stenberg, Carl Emil Gede og Krarup-Hansen. Pastor Mehl var en meget alsidig og dannet mand, som havde mange interesser. Han spillede både på violin, fløjte og piccolo. Det myldrede med gæster i præstegården på den tid, hvor der også var syv børn – 5 døtre og 2 sønner.

I 1780'erne udskrev Landhusholdningsselskabet en bibliotekskonkurrence, idet man ønskede at støtte oprettelsen af biblioteker på landet, så bønderne kunne læse sig til at blive dygtigere landmænd^{xxxvi}. Det bevirkede, at der frem til 1834 blev oprettet 98 biblioteker. Et af dem var et lånebibliotek, som Jens Kragballe Mehl oprettede i Viby i 1822. Ifølge skolelærer I.C. Holm, der bestyrede bogsamlingen, vakte den stor interesse, idet der allerede det første 1½ år havde været 643 udlån af de 110 titler. Bogsamlingen indeholdt bøger med mange forskellige emner såsom religiøse og historiske emner, men også rejsebeskrivelser og børnebøger. Pastor Mehl skriver i et brev til Landhusholdningsselskabet. "Læselysten er nu tilstrækkeligen vakt og mangel Aften, som før tilbragtes i Uvirksomhed eller i skadelige Forlystelser, anvendes nu til

Læsning i Familiekredsen, saa jeg har Grund til at haabe velsignede Frugter af de Skrifter vi ved Selskabets Godhed tør forvente”^{xxxvii}.

Den 30. december 1829 blev Mehl kaldet til Raklev i Holbæk Amt. Her var han provst indtil 27. april 1832. Han døde den 20. maj 1839 knap 57 år gammel.

Jacob Stenberg 1830 – 1865

Han blev født den 2. juni 1783 i Østermarie sogn på Bornholm^{xxxviii}. Søn af Tobias Andersen og hustru Bodil Kirstine Jensdatter. Han voksede op under fattige kår og måtte som 8-årig sendes ud for at vogte køer. Hans mor lærte ham at læse. 14 år gammel læser han ved Rønne Latinskole og rejser til København år 1800. 21 år gammel frier han til en 17-årig pige ved navn Cathrine Marie Svanekjær, som var datter af hattemager Lars Christensen Svanekjær og hustru Charlotte Augusta Mumme. Så får han sin embedseksamen i 1805,

hvorefter han bliver kordegn ved Aarhus Domkirke og lærer ved en fattigskole i 1807. Den 16. september 1808 bliver han gift med Cathrine, med hvem han får 6 sønner og 6 døtre. I 1810 bliver han kirkesanger og skolelærer i Hyllested ved Ebeltoft. Endelig bliver han i 1818 ordineret til kateket ved Vor Frue kirke og førstelærer ved Borgerskolen i Aarhus.

Den nu 47-årige pastor Jacob Stenberg blev den 5. marts 1830 kaldet til Viby, hvor han var i 35 år indtil han gik af og flyttede til Aarhus. Her døde han først i 1876, da han var 92 år gammel. Han blev begravet på Viby kirkegård.

Hans hustru Cathrine Marie Svanekjær var af biskoppelig afstamning. Hun var hjemmets gode ånd og moderkærligheden var grundtonen i hendes væsen, hvilket der også var behov for med 6 døtre og 6 sønner. De var alle musikalske ligesom deres mor. Hun havde en køn og kraftig stemme. De adopterede en lille nyfødt pige, Maja Hørner, fra Norge. Hun blev senere diakonisse på Diakonissestiftelsen i København^{xxxix}.

Jacob Steenberg havde en god kirkegang og var afholdt, men kirkens indflydelse svækkedes i dele af befolkningen ved Bjørnbaks virksomhed^{xl}. Steenberg var en livlig og interessant skikkelse og et musikalsk talent, som holdt meget af sang og musik. Han havde sin violin og så sang han, mens vennerne

flokkedes om ham. Han havde også dramatisk talent og havde lært Holbergs komedier udenad.

Men han havde også mange sorger. Inden han forlader Viby Præstegård havde han mistet sin hustru efter 50 års ægteskab og begravet hende samme år, som de holder guldbrillup. Men inden da havde de mistet 5 børn og to svigersønner.

Den yngste søn, Julius Steenberg, havde arvet forældrenes musikalske talent og blev operasanger ved Det kgl. Teater i 1880. En anden søn, Wilhelm Steenberg, var en tid forpagter af Viby Præstegård og udførte dér et stort dræningsarbejde. En tredje søn, Jacob Steenberg, var i årene inden 1865 kapellan hos sin far. To af pastor Stenbergs børn, som begge var præster, døde før deres far.

Efter sin afsked boede han i Aarhus, hvor han fik den store glæde, at Jenny Lind besøgte ham. Jenny Lind var veninde med hans datter. Så tog de ud til Viby Præstegård, hvor pastor Gede tog hjerteligt imod dem.

I øvrigt står der om ham, at han var en meget retfærdig mand, glad for naturen og dyrkede sin have indtil det sidste. Selv i sin alderdom var han frisk og havde sine sansers fulde brug. Han beskrives som pligtopfyldende, flittig og nøjsom med en fast karakter, og så alligevel mild og gudfrygtig af væsen.

Efter pastor Stenbergs afgang besluttedes det at skille Viby og Tiset sogne. Det samlede embede blev i mellemtiden bestyret midlertidigt ved vikarpræsten Høst Brammer.

Christen Georg Høst Brammer 1865 – 1873

Da pastor Stenberg flyttede til Aarhus, havde biskop Brammer en søn, der blev hans efterfølger i Viby. Christen Brammer blev født i Nakskov den 16. oktober 1827. Han blev student i Nykøbing Falster i 1845 og cand. theol. den 29. oktober 1850. Året efter konstitueret adjunkt på katedralskolen i Nykøbing Falster og fast ansat i 1852. Derefter bliver han sognepræst i Egebæk i Sydslesvig den 2. maj 1855. Han blev gift den 21. september 1855 i Aarhus Domkirke med Elfride Sophie Rosendahl^{xli}, som var datter af rektoren på katedralskolen i Nykøbing Falster. I 1864 bliver han afsat af tyskerne og herefter bliver han konstitueret som vikarpræst i Viby fra 1. november 1865, da den aldrende pastor Stenberg var gået på

pension. Konstitutionen ophørte den 7. juni 1873, da Tiset oprettes som selvstændigt sogn.

Pastor Brammer blev herefter præst for Urlev – Stenderup pastorat i Bjerge herred, hvorfra han gik af den 30. november 1891. Der står om ham, at han ofte havde et tungt og svært sind, "men han vilde stedse være en Herrens Mand". Han døde den 30. november 1904 på Frederiksberg.

Carl Emil Gede 1873– 1898

Blev født den 16. marts 1818 på Frederiksberg i København. Søn af konferensråd Jonas Henrik Gede og Christiane Holst. Hans far var chef for admiralitetets revision og medlem af direktionen for den grønlandske og færøske handel. Pastor Gede blev student fra Borgerdydskolen i København i 1836 og cand. theol. den 1. november 1843. Han blev personlig kapellan i Ferslev – Ørslev den 22. december 1850 og

ordineret den 5. februar 1851. Den 2. december 1854 blev han sognepræst for Ledøje – Smørum, derefter i Kragelund – Funder, for til sidst at blive sognepræst i Viby fra 7. juni 1873 til hans død den 24. april 1898.

Pastor Gede blev gift den 9. juni 1855 i Frederiksberg med Karen Juliane Charlotte Nielsen. Hun var datter af bestyreren af Borgerdydskolen, professor Michael Nielsen og Elise Dorthea Gede.

Da pastor Gede var præst, brændte præstegården i 1879. Han byggede derefter den nuværende præstegård fra 1880. Indtil da måtte familien bo i en lejet lejlighed i Aarhus^{xlii}.

I pastor Gedes tid havde Viby Præstegård besøg af den store verdenskendte svenske sangerinde Jenny Lind (H.C. Andersens store ubesvarede kærlighed), der var veninde med en datter af pastor Jacob Stenberg^{xliii}. Under ”Den svenske Nattergals” ophold hos den gennemmusikalske præstefamilie, kom man til at tale om Viby Præstegård som sangens og musikkens skønneste hjem. Pastor Gede tog pænt imod Jenny Lind og hendes følge. Der boede imidlertid i præstegården en ældre dame som var et gammelt familiemedlem. Det var Johanne Marie Gjerløff (1796 – 1884), som var født i Norge. I sin høje alder var hun blevet helt døv og beklagede sig over, at hun ikke kunne høre den store berømthed, som havde gæstet præstegården. Jenny Lind havde sagt formentlig i sjov, at hendes stemme kunne høres af selv stokdøve mennesker.

Derefter sang hun et par af hendes velkendte sange med frøken Stenberg siddende ved klaveret. Pludselig sprang den gamle kvinde op med sine to stokke og løb ud af stuen, idet hun på klingende norsk råbte ”Lad mig komme ut ... ut ... ut”. Så overvældet var hun over pludselig at kunne høre Jenny Lind synge. Det var blot et bevis på Jenny Linds mærkelige stemme, som overgik alt, hvad man kendte dengang.

Pastor Gede var en alvorlig, stilfærdig og fint kultiveret mand^{xliv}, der kom til at stå i skyggen af højskolemanden Lars Bjørnbak, hvis indflydelse havde svækket kirkens liv. I 1942 døde en datter af pastor Gede, den 75-årige Sigrid Gede, som drev et pensionat i Mejlgade i Aarhus. Hun mistede en bror, som døde lige før, han som teologisk kandidat skulle tiltræde et præsteembede. Men hun mistede også sin forlovede, lærer Niels Peter Jensen Sjølund, på bryllupsdagen den 4. januar 1902. Hun blev begravet på Viby kirkegård ved siden af den mand, som hun ikke nåede at blive gift med, men hvis gravsted hun vedligeholdte i mange år. Der lå også hendes mor og far og den bror, som ikke nåede at blive præst. Herefter var denne gren af familien Gede uddød.

En konfirmand omtaler med stor kærlighed den gamle præst, der kom ind i konfirmandstuen med slåbrok og lang pibe og gjorde sig megen umage med at lære børnene kristendom hjerteligt og så det blev husket.

Carl Peter Eli Wolf 1898 – 1905

Han blev født den 2. juni 1863 i Ærøskøbing, søn af amtsforvalter Edw. Peter Vilh. Wolf og hustru Ida Groth. I 1881 blev han student i Viborg og cand. theol. den 19. januar 1888. Derefter blev han vikar i religionsundervisningen ved Viborg Katedralskole. Den 10. april 1889 blev han sognepræst for Sdr. og Nr. Kongerslev og ordineret den 26. april. Så bliver han sognepræst i Gjern – Skannerup den 28. august 1894. Derefter i Viby, hvor han også var præst i kvindehjemmet "Sichar" ^{xlv} og religionslærer ved Marselisborg Kostskole.

Han bliver gift den 10. maj 1892 i Viborg Søndresogn med Johanne Marie Elisabeth Faber, født 1871, datter af herredsfoged Carl Georg Gottfried Faber og Johanne Marie Elisabeth Stougaard. Pastor Wolf blev indsat i Viby den 15. januar 1899 og holdt sin afskedsprædiken den 9. juli 1905. Hans gerning i Viby satte sig dybe spor. En af hans

prædikener er udgivet i Kirkebladet den 15. januar 1939. Pastor Wolf, der var grundtvigianer, blev af diakonisse Ræder på Sichar bebrejdet, at han var for mild i sin forkyndelse og ikke tilstrækkelig hård overfor de vildfarne piger på Sichar. Denne kritik tog han sig meget nær, og søgte derefter væk fra Viby. Fra Viby kom Wolf til Karlby – Voldby ved Grenaa, hvor han var præst fra 1905 – 1912. Derefter kom han til Husby ved Middelfart i årene 1912 – 21 og til sidst i Vodder i Sønderjylland 1921 – 1923, hvor han døde i sit embede. Hans hustru døde i Gentofte i 1941. Mindet om Wolf er meget smukt, som det fremgår i Kirkebladet ^{xlvi} nogle år senere.

Her beretter en tidligere konfirmand af pastor Wolf, at han var elsket af sine konfirmander og at han skildrede de bibelske personer særdeles levende. Han talte om arbejdets velsignelse og gjorde sig den ulejlighed at samtale to gange med hver enkelt konfirmand i løbet af konfirmandforberedelsen. Disse samtaler med præsten alene er sikkert blevet husket af mange konfirmander. Han bad sine konfirmander at læse hver dag i Det nye Testamente.

Jacob Christian Zinn 1905 – 1912

Født i Flinterup på Sjælland den 3. marts 1865. Forældrene var lærer Johan Philip Frederik Zinn og hustru Jacobine Christine Caritte Povlsen. Blev student fra Sorø Akademi i 1884 og cand. theol. den 19. juni 1893. Forstander for Otterup Realskole den 1. september 1893 til 1. april 1897. På den tid hørte han hjemme i Indre Mission, men i Otterup kom han ind i en udvikling, der førte ham over i en grundtvigsk livsanskuelse. Derefter blev han sognepræst i Gørding – Vejrup den 13. februar 1897, indtil han fik embede i Viby.

Hen mod julen 1905 kom den nye præst rejsende fra Gørding og bosatte sig i Viby Præstegård. Han blev indsat den 3. søndag i Advent af provst Mogensen, Astrup. Pastor Zinn holdt sin første gudstjeneste juleaften kl. 16 om eftermiddagen.

Faren, lærer Zinn, døde kort efter, at Jacob Zinn var blevet født. Det bevirkede, at mor og barn knyttede et meget tæt bånd. Da Jacob Zinn blev student og flyttede til København flyttede moren med ham. Hun flyttede også med ham til i Gørding, hvor hun havde sit eget værelse i præstegården. I 1905 flyttede moren ligeledes med til Viby, hvor hun dog fik sin egen bolig i et hus nær præstegården.

Blot to år efter indsættelsen den 27. december 1907 mistede Jacob Zinn sin hustru Johanne Juliette Urania, født Antonetti, - kun 54 år gammel^{xlvii}. Hun blev begravet den 3. januar 1908 på Viby kirkegård. De var blevet gift den 24. september 1892. Forældrene var hofgibser Georg Wilhelm Antonetti og Emma Juliette Pacht.

Han bliver gift anden gang den 29. april 1910 i Viby med Maria Elisabeth Wegener, som var datter af overretssagfører Hans Chr. Wegener og Olga Maria Mathilde Gyldenfeldt.

To år senere på Anden Juledag 1912 holdt pastor Zinn afskedsprædiken i Viby kirke. Det har uden tvivl været en vemodig afsked for pastor Zinn, idet han få måneder tidligere – den 10. marts 1912 – havde mistet sin blot 15 år gamle adoptivdatter, Astrid, ved en ulykke. Hun blev kørt over af toget på jernbanestationen på Viby Nord. Året efter bliver hans mor, Jacobine Zinn, begravet på Viby kirkegård og blot to år senere, den 7. juni 1915, dør også pastor Zinn – 50 år gammel – efter en hjerneblødning og lang tids sygdom i Nørresundby

Præstegård. Han bliver begravet på Viby kirkegård den 14. juni.

Pastor Zinn var engageret i flere bestyrelser i Viby. Han var grundtvigianer og formand for den lokale kreds af Kirkeligt Samfund. medlem af Santal-komiteen for Aarhus Stift, sekretær for Kirkelig Forening for Ning Herred og medlem af denne forenings hovedbestyrelse. Desuden gjorde han et stort arbejde for plejehjemssagen og var formand for sygeplejeforeningen.

Pastor Zinn beskrives som en personlighed med "det varmeste Hjerte, han holdt af Mennesker, og Menneskers Sorg og Nød kunde gøre det dybeste Indtryk paa ham, saa han i sandeste Betydning kunde lide med dem"^{xlvi}. Han var en "myndig Skikkelse. Især omtales hans hjerte-varme, afgjorte og dog vidt favnende og langt ud rækkende Forkyndelse, som naaede baade høj og lav".

Niels Krarup-Hansen 1913 – 1931

Født den 6. marts 1861 i V. Ørum af førstelærer Hans Christian Matthias Krarup-Hansen og Kristine Marie Jørgensen. Han gik på Vejle latinskole og blev student fra Fredericia i 1882 og cand. theol. den 20. juni 1891. Derefter blev han lærer ved Vinding Højskole i Vejle og siden sognepræst i Ø. Nykirke ved Give den 30. august 1895, hvor han havde nogle meget lykkelige år. Han bliver ordineret 23. september 1895. Han bliver gift den 2. januar 1896 i Vinding med Catharina Agathe Andersen. Så blev han præst i Vejerslev, Aidt og Thorsø ved Hammel, hvor han var glad for at være. Siden bliver han provst for Lysgaard, Hids og Houlbjerg herreder syd for Viborg den 2. juni 1909.

I 1913 bliver han sognepræst i Viby og provst i Ning Herred.

Provst Krarup-Hansen var grundtvigianer og meget musikalsk, hvilket kom til at præge livet i præstegården, hvor sang og musik – som i pastor Stenbergs tid – fyldte stuerne til glæde for de mennesker, som kom der. Allerede som 9-årig lærte han at spille violin og tidligt spillede han med i kammermusik og de klassiske værker. Han beskrives som en nobel og kultiveret mand.

Da han var omkring 85 år gammel, skrev han sine erindringer. Her fortæller han om en salme, der kom til at følge ham livet igennem. Det var nemlig en svær fødsel, da han kom til verden, og lægen erklærede, at barnets liv ikke stod til at redde. Men da drengen trivedes, foreslog lægen, at de skulle synge "Nu takker alle Gud". Hans første erindringer var fra 1864, hvor østrigske soldater myldrede på vejene ved Vejle og var indkvarteret på egnen der. Hjemmet var påvirket af Kold, Birkedal, Grundtvig og Hans Svejstrup. Der blev sunget flittigt af nye fædrelandssange og fra Grundtvigs salmeskat. Da hans far i 1872 var på sangkursus i København, tog han sin dreng med. Der fik han lejlighed til at høre Grundtvig prædike på Vartov for sidste gang. Prædikenen huskede han ikke, men "denne hvidhårede kæmpeskikkelse med det mægtige, hvide skæg, dækkende hele hans bryst, var et syn, jeg aldrig glemte." ^{xlix}

Provst Krarup-Hansen kom til at opleve den stærke udvikling i sognet fra at være landsby og til at blive en tæt bebygget

forstad. Folketallet blev fordoblet og de fleste var arbejdere, der ikke så positivt på kirken, så indimellem følte han sig som på en missionsmark. "Jeg holdt ikke bibellæsninger i Viby, som i mine 2 tidligere pastorater. Der var ligesom ikke rigtig jordbund derfor. Derimod holdt jeg kristelige foredrag om vinteren i en sal nede i Kongsvang, og da der dannedes en LYM, fik jeg megen støtte af den i Kongsvang – Rosenvang, ofte med talere fra Aarhus. Det var kun en lille flok, men brave folk. De var med til at hjælpe over det døde punkt. Lysten til at høre vaagnede. Men man kunne ogsaa møde lukkede hjem og hjerter, hvor "det var svært at få Vorherre til at blive den stærkeste". Han beretter videre, hvordan han samlede de gamle i konfirmandstuen, som var blevet udvidet. Husmødrene lavede kaffe og bagte brød og snart begyndte damer i Kongsvang og Rosenvang at samle gamle i deres hjem med præsten som taler under hjemlige former. "- Musikken blev flittigt dyrket, baade kammermusik og i det meget dygtige sangkor, som lededes af den kendte romancesanger *Thøger Rasmussen*, lærer i Viby, ved visse lejligheder dirigerede jeg koret. Ved min afsked holdt menigheden en smuk afskedsfest i forsamlingshuset".

På det tidspunkt var Provst Krarup-Hansen 70 år gammel. Da gik han på pension og derefter slog provsteparret sig ned i Charlottenlund. Han havde været glad for tiden i Viby, hvorfra han havde mange lyse minder, "mange venskabsforhold, som bevarer i taknemlig erindring." ^l

Hans datter Kirsten Krarup-Hansen var i årene 1925 – 1976 organist ved Viby kirke. Han døde i 1951 – begge begravet på Viby kirkegård.

Niels Jeppesen Richard Granild 1931 – 1946

Født den 6. februar 1887 på Falster, søn af entreprenør Sven Nilsson og hustru Jenny Amalia, f. Granlund. Begyndte i Borgerskolen i Aarhus i 1894 og fik præliminæreksamen 1904 i København. Derefter blev han kontorist ved Dansk Folkeforsikringsanstalt i årene 1904-07. Først da blev der råd til at tage studentereksamen og filosofikum i 1911. Blev gift den 28. februar 1912 med Anna Martha Rasmussen, datter af gårdejer Niels Rasmussen og Anne Cathrine Jensen. Da der stadig ikke var råd til videreuddannelse fik han først stilling som kontorfuldmægtig på et advokatkontor i årene 1911-13, derefter stilling som kontrollør ved et livsforsikringsselskab 1913-15 og siden forstander for Arbejdskolonien "Godrum" i

Hjøllund 1915-16. Så blev han sekretær i landsforeningen "Arbejde adler" i 1916-19 og på samme tid kirkebetjent ved Vanløse kirke i 1917-19, hvorefter han var kordegn i samme kirke i årene 1919-26. Samtidig studerede han teologi og tog embedseksamen i januar 1926.

Han blev residerende kapellan ved Sct. Catharinæ Kirke i Hjørring fra 1926-31, hvorefter han kom til Viby fra den 3. juni 1931 til 1946. Da havde han allerede hørt sin far fortælle varmt om sit ophold i Viby, da han var med til at bygge Hammelbanen o. år 1900ⁱⁱ. Han havde dengang haft sine heste opstaldet i Viby Præstegård hos daværende sognepræst Wolf og haft logi på Bjørnbaks højskole hos daværende højskoleforstander S. Mørk Hansen.

Pastor Granild har udgivet flere bøger, blandt andet om sin slægt og var redaktør og udgiver af Kirkebladet fra 27. september 1931, hvor det udsendtes første gang under navnet "Kirkebladet" som afløsning for det tidligere "Viby Sogns Søndagsblad". Det blev udsendt alle årene indtil sommeren 1939, hvor det stoppede blandt andet på grund af tidens usikkerhedⁱⁱⁱ. Pastor Granild skrev mange artikler i Kirkebladet om Viby kirkes og præsternes historie, ligesom han i det hele taget nedskrev mange karakteristiske oplysninger af lokalhistorisk værdi. Ved Aarhus Stifts historiske samfunds møde i Viby den 12. juli 1942, holdt han "et smukt Foredrag om Viby Kirkes Historie. Han lagde her megen Kyndighed for

Dagen og fik Lejlighed til at tolke sin Kærlighed til den gamle, smukke kirke.ⁱⁱⁱ Pastor Granild døde den 11. maj 1954.

Pastor Granilds søn, sognepræst, dr. theol. Sigurd Granild, skriver:

"Granild, det navn, som far valgte ved navneforandring, var på mange måder karakteristisk for hans liv og præstegerning. Det var fra først til sidst et bål af energi og vilje. Ilden var umiskendelig. Den kunne varme og lyse, men også svide og sprutte, men ligge stille kunne far ikke. Han var glødende optaget af menneskelivet og særligt det enkelte menneske, som han kunne give al den tid, han havde.

Fars vej til præstegerningen var en vist temmelig enestående kamp – ud fra et kirkefremmed arbejdsmiljø – mod en mangfoldighed af forhindringer. Den dag, far blev ordineret af biskop Ludwigs til residerende kapellan i Hjørring, havde han haft en broget række erhverv, havde fået otte børn, samt en læsegæld, som han først slap ud af to år før sin død. Det satte sine spor. Far var og blev en kampånd og en stormfugl, som følte sig bedst tilpas i modvind.

Det sociale syn, som var uadskilleligt fra fars kristentro, og som havde ført ham ind i "Arbejde Adler"s indsats for landevejens børn, prægede også i høj grad hans præstegerning., hans forkyndelse og hans hverdagsopgaver. De pæne, ordentlige mennesker optog ham ikke, men de forkomne og elendige, de på skråplanet og havarister havde hans hjertes hele kærlighed, og man kan i ikke ringe grad sige, at de udgjorde hans præstelivs indhold, en underlig kavalkade af typer fra gærderne og skillevejene, som far vidste sig sendt til. I Viby fik far omdannet præstegårdens gamle staldlænge til menighedsbygning. Der blev indrettet en pyntelig kirkesal og lokaler til det frivillige ungdomsarbejde, som da også blomstrede frem.

I sin forkyndelse var far vækkelsesprædikant, indtrængende personlig i tiltalen og dramatisk i udtrykket, heller ikke bange for følelserne Men far var alligevel ikke, hvad man måske ville tænke, på linje med IM [Kirkelig forening for Indre Mission]. Var de end enige i det centrale, så var de slet ikke enige i arbejdsformen og i kirkebladets linje. Det, som var fars store ønske, at finde

arbejderbefolkningen i Viby, lykkedes dog ikke... ... I modsætningernes brydning foretrak far altid kampens klare linjer frem for forhandlingens lemfældige forsigtighed. At han ad den vej fik masser af fjender, var han på ingen måde trykket af, tværtimod. Kampen var blevet hans element, og det var for så vidt ganske konsekvent, at han faldt i kampen mod sine mange personlige modstandere, og måtte tage sin afsked. Selv følte han sig ubesejret, var frimodig og kampklar fremdeles og mødte den sidste hjerneblødning med ordene: Never give up!" ^{liv}

Poul Nedergaard skriver: "I 3 aar havde jeg dagligt samarbejde med G, som da var kordegn i Vanløse. En ualmindelig festlig skikkelse, vokset op i smaa kaar, præget deraf ...
...Forsigtighed var ikke hans naadegave, men han havde hjertet på rette sted. ...man kunne blive gal i hovedet paa ham, ærgre sig, men hans troskab forblev urokket, og til det sidste var han en kær gæst i vort hjem, hvor han ogsaa med stor alvor kunne tale om vanskeligheder og opmuntringer i Viby. Kirkesalen og kirkebladet var hans hjertebørn, hans ukonventionelle optræden, hans ideers rigdom var de samme. Men de forskellige sager kunne nok give hans provst noget at bestille". ^{lv}

I pastor Granilds tid blev der udarbejdet et ambitiøst projekt til udvidelse af kirken til en treskibet basilika. Dette projekt blev bremset af Nationalmuseet.

Pastor Granild havde en meget enerådig natur og kom let i konflikt med sogneråd og menighedsråd, som gennem årene forsøgte at få ham afskediget. Det skete således også i 1946 på grund af dom for sortbørshandel under Anden Verdenskrig. Men af mange mennesker vil han blive husket for sin grundliggende sociale forståelse.

Julius Møller-Laursen 1933 – 1939

Han blev født den 21. februar 1909 i Randers, blev student i 1927 og Cand. theol. 1933. Blev ordineret 12. september 1933. Hjælpepræst i Viby sogn den 15. august 1933 til 12. december 1939. Arbejdede i Kongsvang distrikt. Skiftede i august 1935 sit efternavn til *Grundfør*^{lvi} og blev siden præst ved Annakirken i København. Han var en ung og meget virksom præst, uhyre afholdt og flittig. Især hans "hjertelige og i lige Grad følelsesmæssigt og tankemæssigt betonedede Forkyndelse har gjort, at hans Menighed er kommet til at holde af ham"^{lvii}. Han blev senere dræbt i København i befrielsesdagene efter den tyske besættelse.

Axel Peder Pedersen 1940 – 1958

Hjælpepræst i Viby siden 15. maj 1940. Han blev født den 3. maj 1888 i Glæsborg. Faderen var møllebestyrer Rasmus

Kolind Pedersen og Lovise Andersdatter Norrd. Pastor Pedersen blev sekretær for KFUM i Esbjerg 1916 og tog missionseksamen ved Københavns Universitet i 1920. Indviet til præst af Københavns biskop den 12. september 1920. Han var missionær i Nigeria, Numan i årene 1920-39. Pastor Granild skriver: "Som Præst for Menigheden i Byen Numan har Axel Pedersen faaet Lov at se denne mangedobles i Antal, og har ved sin sunde aandelige Indstilling og besindige Ledelse menneskeligt set bidraget i ikke ringe Grad til at lette Overgangen fra Hedenskab til Kristendom for en forholdsvis primitiv Befolkning, ligesom han med Nænsomhed og Styrke har formaaet at staa den vundne Menighed bi i deres mange Vanskeligheder". lviii

Efter denne tid på missionsmarken blev han rejsepræst i Sudanmissionen 1937-40. Derefter kaldskapellan i Viby 1. juni 1940 og residerende kapellan i Viby fra 1. november 1941 – 31. maj 1958.

Han gjorde et solidt sognarbejde i Viby og arbejdede energisk for at få en kirke i Fredens kirkedistrikt, som blev udskilt i 1960. Han var formand for Fredens sogns menighedsråd 1961-65. Han døde den 23. juni 1973. Hans hustru, Clara Pedersen, som han blev gift med den 22. august 1920, har skrevet flere bøger og mindre artikler hentet fra missionsmarken i Afrika.

Svend Bjørn Juul Gaarn Larsen 1946 – 1976

Han var født i Byrum på Læsø den 3. juli 1908, søn af sognepræst Frederik Gaarn Larsen. Blev student i Aalborg i 1926. Cand.theol. 1933. Mødte en ung pige på bare 17 år, Emmy Rigmor Kaack, som han blev gift med den 29. oktober 1933. Derefter fik han embedet i Gørding i Sydvestjylland. Men inden da havde den meget musikalske Emmy bestået eksamen som organist.

Juul Gaarn Larsen var præst i Gørding – Vejrup, ligesom i sin tid pastor Zinn. Her viderebringes en lille erindring af fhv. toldinspektør, Niels Peter Lund-Jensen:

"Vejrup var tidligere et anneks sogn i Gørding pastorat og præsten blev hver søndag befordret standsmæssigt fra Gørding til Vejrup i et flot hestekøretøj med præstegårdsforpagteren på bukken. Denne ordning ophørte da pastor Gaarn Larsen fik embedet først i 30erne. Han

anskaffede bil og han benyttede kun privilegiet til at blive befordret i kane, når der lå for høj sne.”^{lix}

Den 29. maj 1946 kom Gaarn Larsen til Viby. Her havde han sit virke indtil den 31. maj 1976, hvor han blev pensioneret. Gaarn Larsen var ivrig optaget af fredssagen. han var militærnægter og havde selv tidligt i 1930'erne været i militærnægterlejr. Han var formand for Aarhus Stifts Menighedsrådsforening i nogle år. Teologisk velfunderet og havde vundet sølvmedalje i Gammel Testamente. Inspireret af den tyske teolog Karl Barth.

Pastor Gaarn Larsen, som havde deltaget i den tyske kirkedag i Frankfurt am Main i 1956, overførte denne idé til Viby på kirkedagen den 24. august 1958^{lx}. Her blev holdt en stor kirkedag, hvor den kendte tyske kirkeleder Martin Niemöller prædikede ved højmessens formiddag. Senere på dagen talte professor dr. Regin Prenter i Viby og biskop Skat Hoffmeyer i Rosenvangskolens aula. Til sidst talte Martin Niemöller og Kirkeminister Bodil Koch ved et møde på stadion, hvor 3000 mennesker var forsamlet. De forskellige arrangementer i anledning af kirkedagen vakte stor interesse.

Han døde den 15. januar 1983 og er begravet på Viby kirkegård.

Anton Kristian Baunsgaard 1955 – 1978

Født 18. oktober 1908 – død 14. november 1978. Hjælpepræst i Viby 1. december 1955. Residerende kapellan i Viby 8. september 1958. Født i Nykøbing Mors, viet 25. november i Aarhus med Clara Elisabeth Charlotte Pedersen (1914-71). Student fra Aarhus Akademi 1940, cand. theol. fra Aarhus Universitet december 1952. Lærer ved Kochs Skole i Aarhus 1952-59. Ordineret 17. december 1955 i Brabrand Kirke; afsked 1. november 1978. Begravet på Viby kirkegård.

Gunnar Pedersen 1959 – 1960

Født 13. juli 1927 i Ølby pr. Struer. Hjælpepræst i Viby 1. juni 1959 – 30. juni 1960. Viet 12. marts 1960 i Bredsten med Birtha Johanne Sørensen, født 30. november 1934. Student fra Rønde Kursus 1951. Flyttede fra Viby til Horsens-Hammer, Aalborg Stift.

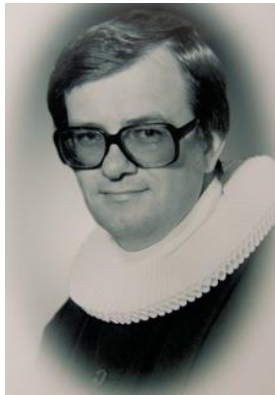
Aage Andersen 1970 – 1976

Født 10. april 1925 i Nors. kaldskapellan i Viby 9. december 1970 – 31. oktober 1976. Viet 17. juli 1950 i Testrup med Anne Kirstine Christensen, født 3. september 1927. Student fra Rønde Kursus 1946 og cand. theol. fra Københavns Universitet december 1951. Bestyrer mandskabshjemmet, Flyvestation Karup 1952. kaldskapellan Humble, Fyns Stift 7. september 1955, ordineret 16. september samme år i Odense

Domkirke. Sognepræst Højbjerg, Elsborg, Viborg Stift 15. april 1961.

Aage Andersen var i Viby distriktspræst for Søndervangen / Rosenhøj med henblik på opbygningen af Ravnsbjerg sogn, hvis første sognepræst han blev den 31. oktober 1976.

Harald Nielsen 1975 – 1983

Født 12. april 1946 i Aså, søn af Knud Nielsen og hustru Esther Alvilda Nielsen. Viet den 23. august 1969 i Fur kirke med sygeplejerske Rita Ladegaard. Bankuddannelse i A/S Sæby Bank 1966, student fra Rønde Kursus 1968 og cand. theol. Aarhus Universitet november 1975. ordineret Viby Kirke 7. december 1975 af biskop Henning Højrup.

Hjælpepræst i Søndervangen / Rosenhøj distrikt 1. december 1975. Sognepræst i Viby 1. september 1976 – 31. juli 1983.

I studietiden engageret på mange måder i KFUM og KFUK's arbejde i Aarhus som sekretær, kasserer og formand, samt i Det danske Missionsselskabs arbejde. Formand for ungdomsudvalget 1976-82. Desuden medlem af Kirkefondets bestyrelse fra 1980. Disse engagementer prægede hans arbejde som præst i Viby.

Samtidig var han engageret i ungdoms – og voksenundervisning, blandt andet som lærer i kirkehistorie ved Aarhus Universitet 1974-75 og Teologi for Lægfolk fra 1974. Rejste fra Viby for at blive forstander for Løgumkloster Højskole.

PRÆSTERNE SIDEN REFORMATIONEN 1536

Viby har gennem tiderne været afhængig af to herregårde. I middelalderen af Viby Kongsgård og fra reformationen indtil 1896 er kirkens og sognepræsternes skæbne knyttet til Marselisborg både i onde og gode dage^{ix}.

Ove Bille, den katolske biskop i Aarhus fra 1520, var den ubetinget dygtigste af de sidste katolske biskopper. Han havde siden 1506 været kansler hos kong Hans og siddet i rigsrådet. Han søgte i begyndelsen at modsætte sig reformationen, men

endte som en af de sidste katolske biskopper med at blive fængslet blandt andet, fordi han ikke ville udlevere Havreballegård til kong Christian III. Men den gamle biskop og kongen blev dog forsonet med hinanden. Ove Bille gav ikke alene kongen ret, men gav også reformationen og Luthers lære en plads i sit hjerte. Han døde i 1555 æret og agtet af alle og havde med oprigtig kristentro tilsluttet sig evangeliet.

Her følger en omtale af de evangelisk-lutherske præster i Viby^{lxii}

Anders Skriver døde 1578

Da Ove Bille var blevet fængslet, bliver Havreballegård (Senere Marselisborg) kgl. lensgård og man skal nu ud at lede efter en luthersk præst til Tiset sogn. Der var på den tid ikke mange lutherske præster, men på Aarhusgaard havde man en skriver, hvilket på den tid var en anselig titel. Slotsskriveren rangerede højt blandt lenets tjenestemænd, idet han førte regnskab over og havde opsyn med kongens indtægter af lenet^{lxiii}. Anders Skriver, som han blev kaldt, kom hurtigt på tale til embedet i Tiset. Det var slet ikke usædvanligt at en kontormand blev præst, da alle skrivere på den tid havde i det mindste nogen gejstlig uddannelse. Han var både agtet og afholdt og da man sikrede ham en indtægt svarende til, hvad præsterne fik i løn ved domkirken, så udskiftede han kontorstolen med prædikestolen i Tiset kirke. Siden bliver han også den første lutherske præst i Viby sogn. Han blev også

provst i Ning Herred og var i "Flor", hvilket vil sige, at han havde det godt. Anders Skriver blev "stamfader" til en god præsteslægt i Viby og Tiset igennem 100 år. Hans søn, almindeligvis kaldet Morten, blev sin fars trofaste efterfølger.

Morten Andersen Hæde 1578 – 1624

Fornavnet fik han muligvis efter Martin Luther og efternavnet havde han som Anders Skrivers søn. Hvad tilnavnet Hæde betyder, ved man ikke. Han døde efter at have været præst i Viby – Tiset i 46 år, og har været provst i Ning Herred i 24 år. I hans tid fik kirken sin prædikestol^{lxiv}.

Over Morten Andersen Hædes grav i kirkens kor blev der lagt en gravsten, som nu står i kirkens våbenhus^{lxv}. Denne gravsten er først lagt tidligst 14 år efter hans død, idet hans hustru, Maren Jacobsdatter, først dør den 27. april 1638. De havde i børneflokken en datter, Margrete Mortensdatter, som døde 33 år gammel. Ud fra gravstenen at dømme, var hun sindslidende^{lxvi}. Denne gravsten fortæller også om Mortens efterfølger, Jens, hvis fulde navn var Jens Lauritzen Mariager.

Jens Lauritzen Mariager 1624 -1672

Jens Lauritzen Mariager var søn af Laurids Jensen, som var rektor og senere sognepræst i Mariager^{lxvii}. Han blev student fra Roskilde Katedralskole og immatrikuleredes 24. januar 1620. Samme år blev han hører ved Aarhus Latinskole. Ordineret af magister Jens Gjødesen i året 1621. Samme år tiltrådte han

stillingen som kapellan hos sin svigerfar, idet han var, eller blev gift med en datter til ovenfornævnte Morten Andersen Hæde. I Landsarkivet i Viborg findes et aktstykke, hvori Jens Lauridsen Mariager beskriver sognet. Først den 27. september 1624 tiltrådte han embedet som sognepræst i Viby, da svigerfaren døde.

På det tidspunkt var præstegården ubeboelig, hvorfor han opførte en ny solid præstegård^{lxviii}. Han måtte, som det var almindeligt dengang, forsørge sin forgængers familie. Det gjorde han ved at betale enken, som var hans svigermor, en god pension på 20 tdr. byg, 12 tdr. havre, og 6 tdr. rug "foruden andre Accidenser". Dog fik han to små øde gårde i sognet til at nyde i sin levetid.

I de 51 år Jens Lauritzen Mariager var præst i Viby, blev han ramt af mange svære tilskikkelser. Hans to første hustruer døde tidligt fra ham og en af hans sønner, Morten Jensen, begik drab og blev muligvis henrettet. En anden søn, Laurits Jensen, døde ganske ung, og gennem mange år havde han en sindslidende svigerinde boende i sit hus. Trods denne modgang formåede han alligevel at bevare sin virkelyst og satte to gange en fuldstændig ødelagt præstegård grundigt i stand, ligesom han sikrede slægtens minde ved en række gravmæler.

Det er således Jens Lauritzen Mariager, som har bekostet 4 eller 5 af de gravsten, som står i våbenhuset^{lxix}. Gravstenen

over ham selv og hans to hustruer har oprindelig været imponerende, men desværre næsten ulæselig^{lxx}. Han har også lagt gravstenen over sin svigerfar og forgænger Morten Andersen Hæde^{lxxi}. Desuden har han lagt en gravsten over den sindslidende svigerinde^{lxxii} og sønnen Laurits Jensen^{lxxiii} og endelig en gravsten over en datter, eller måske er der tale om sønnen, Morten Jensen, som berettes henrettet i København for mord^{lxxiv}.

Som om det ikke var nok, blev hans sogne og hans præstegård adskillige gange plyndret af fremmede soldater^{lxxv}.

I provstibogen for Ning Herred af 1662 beretter han selv: "Jeg underskrevne blev ordineret af hæderlige og højlærde Mand Magister Jens Gjødesen Vor Herres Himmelfartsdag 1621. Og siden har jeg lidt og udstaaet megen stor Bedrøvelse og Hjertesorg baade i Krigens Tid, i den anden svenske Krig saavel som nu i den sidste og allermest af de ugudelige Polakker - - - ." "Jeg uværdig blevet kaldt til Sognepræst til Viby og Thisinge Sogne 21. Sept. 1624 udi hæderlige og højlærde, nu salige Magister Niels Svenstrup (?), den Tid Provst i Ning Herred i hans Nærværelse i begge Sognene." - "Mit Kaldsbrev angaaende , da blev det nu af Polakkerne bortstjaalet med flere (?) og Bøger af mit Liberie (sic. Bibliotek, Bogsamling), som blev solgt i Aars og andre Steder. Dog min Konfirmats, givne af ærlig og velbyrdig, nu salig Laurits Lindenow til "Overgaard" (?), Befalingsmand, den Tid paa

Arhusgaard, blev fundne i nogle Fjer, udrystet af mine sengedyner i mit Studerekammer.^{lxxvi}

Efterkrigsårene bød med andre ord på vanskelige tider. Dertil kommer, at gårdene i Viby ikke alle var lige gode, hvorfor der ikke er særlig store tiendeindtægter for præsten. Men at han trods alt formåede at forsørge sin svigermor og en syg svigerinde, og sætte præstegården i stand to gange samt bekoste de fine gravsten over slægten viser, at han uden tvivl var en klog og dygtig forretningsmand.

Han fulgte Ole Worms tilskyndelse til at studere Viby sogns historie, og sendte sine historiske optegnelser til biskoppen. De er betydningsfulde kilder til sognets ældre historie^{lxxvii}.

Han dør den 12. september 1672.

Christen Jensen Wibye 1672 – 1686

Med Margrethe Mortens datter fik Jens Lauritzen Mariager en søn, Christen Jensen Wibye, som blev den næste præst i rækken. Han blev født ca. 1640 hvilket vil sige, at Margrete Mortensdatter var hans mor. Præsteslægten i Viby var med andre ord blevet så gammel, at det sidste skud på stammen får navnet "Wibye". Det blev begyndelsen på nye, men på ingen måde bedre tider for Viby.

Christen Jensen Wibye blev student fra Aarhus Katedralskole i 1657 og blev samme år immatrikuleret ved Københavns

Universitet. På det tidspunkt blev København belejret af svenskerne, men af en eller anden grund er han ikke blandt dem, der i september 1658 bliver optaget i studenterkorpset. Havde teologisk embedseksamen, men ingen akademiske grader.

Han blev ordineret til præst den 13. oktober 1665 af den nye biskop i Aarhus, Dr. Erik Grave. Indtil videre havde hans forgængere i slægten, Anders Skriver, Morten Andersen Hæde og Jens Lauritzen Mariager alle nydt kongelig bevågenhed, men nu var det som sagt blevet nye tider. Kongen havde i 1660 bestemt, at Viby-Tiset kald efter Jens Lauritzen Mariagers død, skulle tilhøre domkirkens sognepræster^{lxxviii}. Men på grund af svenskekrigene var kongen, Frederik III, blevet nødt til at afstå lensgården Havreballegård og jorden i Viby til den hollandske købmand og bankmand, Gabriel Marselis^{lxxix}, hvilket skete den 28. september 1661. Det betød, at det ikke længere var kongen, men Gabriel Marselis, der nu fik retten til at kalde præsterne til Viby - Tiset sogne.

Det blev imidlertid til fordel for Christen Jensen Wibye. Han fik i august 1665 af Gabriel Marselis kaldsbrev på Viby – Tiset sogne. I december samme år indgik han en kontrakt med sin stedmor, Anne Jensdatter, i forbindelse med overtagelsen af faderens embede. Heri hedder det kort sagt, at han skal sørge for hende, så længe hun lever.

Christen Jensen Wibye efterfulgte med andre ord sin dygtige far i embedet, men det gik åbenbart ikke så godt for ham. Dels var det hårde tider efter krigen, og dels havde han i modsætning til sin kloge og besindige far et hidsigt temperament. Det betød, at han lagde sig ud med den ene efter den anden. Han kom således i konflikt med blandt andre Baron Constantin von Marselis^{bxxx}. Poul Rasmussen skriver i Viby Sogns Historie: "Christen Jensen Viby var ikke blot en velhavende Mand, men utvivlsomt tillige en dygtig Præst, der med Nidkærhed og Myndighed passede sit Embede. Hans ringe Smidighed og hidsige Sind voldte ham imidlertid mange Fortrædeligheder, og hans Mangel paa moralsk Mod til – over for andre saavel som over for sig selv – at vedgaa sine Fejl og Forløbelser gjorde ham selvgod og rethaverisk, saaledes at han fik vanskeligt ved at bære den Modgang, han mødte."^{bxxxi}

Han var første gang gift med en datter af præsten Rasmus Christensen i Ormslev-Kolt. Senere – i 1681 – fik han bevilling til uden trolovelse og lysning, at indgå ægteskab med Dorthea Jensdatter af Skanderborg. Hun overlevede sin mand og blev siden gift med kapellan ved Aarhus Vor Frue Kirke, J. J. Lillebrand. Hun døde 16. maj 1702.

Christen Jensen Wibye dør i 1686.

Lyder Jensen Lassen 1686– 1699

Lyder Lassen blev født den 21. november 1657 i Kalundborg, søn af kommerceråd Jens Lassen og hustru Karen Bendixdatter Harding. Student ved Aarhus Katedralskole 1674. Baccalaur og cand. theol. 1677. Residerende kapellan ved Aarhus Frue Kirke den 22. december 1682.

Da det rygtedes at præsten i Viby var død, søgte den 29-årige kapellan ved Vor Frue Kirke, magister Lyder Lassen, kongen Christian den 5. om embedet, og blev kaldet den 9. november 1686. Han fortrød det ganske vist, men måtte blive i kaldet indtil 1699, da han blev forflyttet til Korsør. Allerede efter 4 år i Viby klagede han skriftligt^{bxxdii} til kongen over det dårlige embede, som skyldes en generelt mager jord i Viby, og ikke mindst præstegårdens jord, der gav et ringe udbytte. Korntienden er for intet at regne i forhold til den tiende hans forgængere modtog, og kirkegangen er blevet dårligere. Dertil nævner han striden som hans forgænger havde med Baron Constantin von Marselis som betød, at et stykke jord ikke længere måtte dyrkes, men var blevet udlagt til kvægdrift. Desuden klager han over den lange og besværlige vej til Tiset kirke, som var annekskirke til Viby. Sådan fortsætter Lyder Lassen sit klageskrift til kongen, som giver tydeligt indtryk af, at tiderne var vanskelige for sognepræsten i forhold til tidligere tider.

Lyder Lassen bliver forflyttet til Korsør, hvor han tilmed bliver provst i Slagelse herred. Her blev han i 12 år, hvorefter han blev præst i Randers og provst i Støvring herred.

Han blev gift tre gange: Første gang med Margrethe Pallesdatter Wendel, datter af præst i Linå Palle Pedersen Wendel og Margrethe Martinsdatter Zoega. Anden gang 1695 med Theodora Beate Casparsdatter Kølichen, datter af læge Caspar Kølichen og Theodora Beate Philipsdatter Bornemann. Hun døde i Viby Præstegård den 16. maj 1700 af en høj feber, mens hendes mand var i København for at blive magister. Tredje gang den 18. maj 1704 med Margrethe Pedersdatter Hofmann, født 1680, død 1726. Datter af assessor Peder Hofmann i Aalborg og Johanne de Hemmer. Den 5. april 1720 dør han 63 år gammel.

Bernt Caspersen Suhr 1699 – 1710

Hans efterfølger kommer til Viby den 9. februar 1700. Han blev født den 21. april 1673 i Saksild præstegård, hvor faren Casper Suhr var sognepræst og provst for Hads herred. Moren hed Anna Olufsdatter. Han blev student i Aarhus i 1690. Efter sin embedseksamen blev han amanuensis (assistent) hos biskop Dr. Johan Braem i Aarhus. Derfor var det nærliggende, at det blev præstesønnen fra Saksild, der fik det ledige embede i Viby-Tiset. Pastor Suhr døde kun 37 år gammel i Viby i 1710. Han var gift med Karen Lassen, som var en datter af hans forgænger, Lyder Lassen. Hun overlevede ham og

blev gift anden gang med pastor Jens Pedersen Mørch i Randlev.

Niels Hansen Heyde 1710 – 1737

Niels Heyde blev født den 7. maj 1672 i Aarhus. Forældrene var kandestøber Hans Nielsen Gotlænder og Kirsten Pedersdatter. Han blev student i 1692. Baccalaur 1694. Herefter var han for en tid forvalter på Constantinsborg, hvis ejer Constantin Marselis også ejede Viby kirke^{lxxxiii}. Han blev gift første gang med Gjertrud Olufsdatter Borthuus og anden gang med Anniche Maren Hutfeld, som overlevede ham og senere bliver gift med pastor Ole Winther. Den 28. maj 1710 bliver Niels Heyde ordineret til sognepræst i Viby.

Ni år senere, den 22. august 1719, kommer han ved middagstid hjem fra Aarhus og ser, at præstegården står i flammer^{lxxxiv}. Præstegården står ikke til at redde og sognets gamle kirkebøger går tabt i branden. Præstefamilien flytter ind i våbenhuset, hvor de bor indtil en ny præstegård er blevet genopført^{lxxxv}.

I 1722 købte Niels Heyde af kirkens ejer, Christian Charisius, retten til at udnytte kirkeskovens træer^{lxxxvi}. Han døde i 1737, og var præst i 27 år.

Mathias Christian Jessen 1738 – 1748

Mathias Jessen var præstesøn fra Vadum i Nordjylland. Han fik embedet i Viby og Tiset den 24. november 1737. Kaldelsen blev dog først bekræftet den 10. januar 1738. Han bliver ordineret den 15. marts 1738 i Aalborg, så det er først hen i foråret, at han flytter ind i Viby Præstegård. Mathias Jessen blev gift med en præstedatter fra Haverslev-Bejstrup, Anna Lucie Hansdatter Kjergaard, med hvem han fik en datter. Hans hustru døde et år, før han selv døde i december 1748.

Den 15. november 1743 var biskop Peder Hygum på visitats i Viby. Han skriver: Pastor Mathias Jessen prædikede ”og taledede ret [evangelisk], give Gud, hand mente det af Hiertet. Ungdommen var ikke ilde underviist, hvortil bruges Degnen i HovedSognet og en Skoleholdere i det langt bortliggende Annex-Sogn.” Pastor Jessens Opførsel var saaledes, at man nødvendigt maatte holde en Student til at prædike”^{lxxxvii}.

Hans Cai Pedersen Lagesen 1749 – 1756

Efterfølgeren blev sognepræsten i Holme - Tranbjerg, Hans Cai Lagesen. Han var født i 1706 i Tyrstrup ved Haderslev, søn af sognepræst P. Lagesen. Han blev cand. theol. den 31. maj 1734 og ordineret 30. maj 1738. Gift med Christiane Dorteia Lerche. Efter 10 år som præst i Holme – Tranbjerg havde han vundet sig venner på Constantinsborg^{lxxxviii}, som var blevet stamhus for slægten Charisius. Sophie Elisabeth

Charisius havde først været gift Constantin Marselis og derefter med Baron Peter Rodsteen. Da hun døde overgik Constantinsborg til en brors søn, hvis sønner førte det videre. Her var det især Constantin Charisius, som gjorde noget for at kalde præster til Viby og Tiset. Først kaldte han den 3. januar 1749 Hans Cai Lagesen fra Holme og da han dør i Viby 7 år senere, bliver han afløst af en anden ældre præst, denne gang fra Mårslet.

Ole Danielsen Winther 1756 – 1765

Præst i Viby fra 16. juli 1756. Han blev født den 7. maj 1700 i Sønder Kirkeby - Sønder Alslev på Falster. Blev student fra Nykøbing Falster i 1718 og cand. theol. den 22. november 1723. Han havde allerede været præst i Mårslet i 30 år, da han af konferensråd Charisius bliver forflyttet til Viby-Tiset. Han blev gift første gang med Anna Elisabeth Hellenbæch, som dør 28. april 1738. Anden gang med Anniche Maren Nielsdatter Hutfeld, pastor Niels Heydes enke.

Pastor Winther var pietistisk indstillet og biskop Hygum omtaler ham som ”en stor og velbegavet orator ecclesiasticus” (kirkelig taler) og roser hans opbyggelige prædiken. Han får en kapellan (hjælpepræst) som bliver hans efterfølger, da han som 65-årig går på pension. Denne pension måtte efterfølgeren pastor Stauning betale i ni år, inden pastor Winther døde den 26. maj 1774.

Christen Nielsen Stauning 1765 – 1778

Denne præst, Christen Stauning, var født i Aarhus 1732, blev student fra Viborg 1751 og cand. theol. den 20. maj 1754. Han havde fra begyndelsen et embede i Skibsted og Lyngby i Himmerland og derefter fik han en stilling som lærer på det kgl. Vajsenhus i København 1759 – 1765. Derefter blev han præst i Viby og Tiset sogne fra den 13. februar 1765. Samme år blev han gift med Mette Marie Stæhr, datter af Anders Stæhr, som var rådmand i Aarhus og forvalter af Marselisborg Gods og moren Maria Schaarup.

Efter ham findes der en beretning om embedet, som både ligner og dog er meget forskellig fra den beretning, som Lyder Lassen havde forfattet næsten 100 år tidligere.

Forskelligheden beror især på det faktum, at alt nu går meget bedre. Indtægterne er gode og præsten nyder anerkendelse. Han er dog ikke videre begejstret for den nye ejer af Marselisborg, baron Christian Rudolph Philip Gersdorff, som ejede kirken fra 1771^{lxxxix}. Christen Stauning skriver: "Siden Hr. Baron Gersdorff er bleven Herre af Godset og Skoven fik jeg det første Aar efter mange ydmyge Skrivelser ungefær 3 à 4 Skovlæs, det andet Aar fik jeg slet intet af ham til Udvisning og nu gaar det paa 3. Aar." ^{xc}

Omtaler i Herredbogen 1773 præstegården som solid og god og at det tilkommer Niels Hansen Heide den ære i hans grav, at præstegården "er saa vel indrettet og saa suffisant [solid] en

Bygning, at dersom hans Eftermænd havde vist sig lige så redelige i at vedligeholde som han til at bygge, maatte denne Præstegaard agtes for saa commode [passende] en Bolig, som enhver honnet Familie kunde være tjent med at bebo." ^{xci}

Pastor Stauning ejede Aldrup mølle i Tiset sogn. Han må være død inden 1778. Hans enke døde den 11. juni 1815.

Peder Aaboe Müller 1778 – 1792

Pastor Aaboe Müller blev født i 1741. Student fra Viborg i 1761. Han blev cand. theol. den 25. september 1765. Bliver kapellan i Aarhus den 1. juni 1775 og ordineret den 23. august samme år. Derefter bliver han sognepræst i Nimtofte-Tøstrup den 8. januar 1777 og året efter i Viby. Han blev gift første gang med Johanne Bornich Jacobsdatter Riise af Nimtofte. Anden gang med R. Winther i Blegind-Hørning.

I 1789 fik pastor Peder Aaboe Müller tilladelse til at opføre en *præsteenkebolig* på præstegårdens grund. Her kunne præsteenkerne fra Viby og Tiset sognekald bo og nyde godt af præstegårdens have. Boligen, som var et bindingsværkshus, blev senere købt af Lars Bjørnbak, der siden 1857 havde lejet det til sin højskole.

Peder Aaboe Müller døde og blev begravet på Viby kirkegård den 30. marts 1792.

Niels Wormslev 1792 – 1820

Sognepræst Niels Wormslev blev født i 1759 som søn af Skipper Kristian Wormslev og Martha Arentsdatter. Han gik på Latinskolen i Aarhus og blev student fra Aarhus i 1779. Derefter var han huslærer flere steder, hvorefter han tog til København og blev cand. theol. den 7. oktober 1782. Han var derefter huslærer og blev så præst i Borum-Lyngby den 28. januar 1785 og ordineret 15. februar samme år. Herfra kom han til Viby, hvor han havde sit sidste kald.

Han blev først gift med en datter af proprietær Düssel, Kirstine Marie Düssel og efter hendes død med pastor Anders Kragballes enke, Elisabeth Cathrine la Cour^{xcii}, i Odder. I Kirkebladet^{xciii} videregiver pastor Niels Granild følgende minde fra et oldebarn: "Niels Wormslev var en rask Dreng. Engang Domkirken var under Reparation, gik han op ad den udvendige Stige til Blytækkeren endog saa langt, at han naaede op til Kuglen, hvor han indridsede sit Navn. Dette fandtes en

Aarrække efter, da Provst Mehl ved Visitats af Domkirken lod Synsmændene søge efter det".

Videre hedder det: "Denne Præst studerede aldrig paa sine Prædikener længere end fra Kirkelaagen til Prædikestolen, idet han extemporerede Talen, som altid blev holdt med Fynd og Klem". Den ene af hans døtre bliver gift med præsten i Barrit ved Horsens, Jens Kragballe Mehl, og derfor senere præstekone i Viby Præstegård fra 1820. På det tidspunkt sikrede pastor Niels Wormslev sig en god pension og trak sig tilbage til et af ham bygget *enkesæde*^{xciv}, der lå, hvor Bjørnbaks tidligere højskole nu ligger.

Pastor Wormslevs anden hustru, Elisabeth Cathrine Wormslev, døde 69 år gammel i 1827, mens han selv levede 14 år længere og døde 84 år gammel i 1841.

Jens Kragballe Mehl 1820 – 1829

Blev født den 10. august 1782 som søn af sognepræst Ditlev Mehl i Barrit og Sophia Hedevig Kragballe. Indtil han var 15 år boede han hjemme hos forældrene, hvor faderen underviste ham^{xcv}. Siden blev han student fra Horsens Latinskole i 1801 og derefter tog han sin teologiske embedseksamen og blev cand. theol. den 26. oktober 1804, 22 år gammel. Hans far var i mellemtiden blevet svagelig og Jens Kragballe Mehl tog da hjem til Barrit, hvor han de følgende år assisterede sin far. Så overtog han embedet i Barrit og Vrigsted efter sin far den 6. januar 1809 og blev ordineret 5. februar samme år.

I Barrit havde han nogle problemer med en ubehagelig degn, hvilket i 1820 fik ham til at flytte til Viby, hvor han den 25. oktober overtog svigerfaderen Niels Wormslevs embede. Pastor Mehl var nemlig den 2. juni 1809 blevet gift med Christiane Wormslev fra Viby Præstegård.

Han var musikalsk ligesom sine efterfølgere Jacob Stenberg, Carl Emil Gede og Krarup-Hansen. Pastor Mehl var en meget alsidig og dannet mand, som havde mange interesser. Han spillede både på violin, fløjte og piccolo. Det myldrede med gæster i præstegården på den tid, hvor der også var syv børn – 5 døtre og 2 sønner.

I 1780'erne udskrev Landhusholdningsselskabet en bibliotekskonkurrence, idet man ønskede at støtte oprettelsen af biblioteker på landet, så bønderne kunne læse sig til at blive dygtigere landmænd^{x cvi}. Det bevirkede, at der frem til 1834

blev oprettet 98 biblioteker. Et af dem var et lånebibliotek, som Jens Kragballe Mehl oprettede i Viby i 1822. Ifølge skolelærer I.C. Holm, der bestyrede bogsamlingen, vakte den stor interesse, idet der allerede det første 1½ år havde været 643 udlån af de 110 titler. Bogsamlingen indeholdt bøger med mange forskellige emner såsom religiøse og historiske emner, men også rejsebeskrivelser og børnebøger. Pastor Mehl skriver i et brev til Landhusholdningsselskabet. "Læselysten er nu tilstrækkeligen vakt og mangel Aften, som før tilbragtes i Uvirksomhed eller i skadelige Forlystelser, anvendes nu til Læsning i Familie Kredsen, saa jeg har Grund til at haabe velsignede Frugter af de Skrifter vi ved Selskabets Godhed tør forvente"^{x cvii}.

Den 30. december 1829 blev Mehl kaldet til Raklev i Holbæk Amt. Her var han provst indtil 27. april 1832. Han døde den 20. maj 1839 knap 57 år gammel.

Jacob Stenberg 1830 – 1865

Han blev født den 2. juni 1783 i Østermarie sogn på Bornholm^{xcviii}. Søn af Tobias Andersen og hustru Bodil Kirstine Jensdatter. Han voksede op under fattige kår og måtte som 8-årig sendes ud for at vogte køer. Hans mor lærte ham at læse. 14 år gammel læser han ved Rønne Latinskole og rejser til København år 1800. 21 år gammel frier han til en 17-årig pige ved navn Cathrine Marie Svanekjær, som var datter af hattemager Lars Christensen Svanekjær og hustru Charlotte Augusta Mumme. Så får han sin embedseksamen i 1805, hvorefter han bliver kordegn ved Aarhus Domkirke og lærer ved en fattigskole i 1807. Den 16. september 1808 bliver han gift med Cathrine, med hvem han får 6 sønner og 6 døtre. I 1810 bliver han kirkesanger og skolelærer i Hyllested ved Ebeltoft. Endelig bliver han i 1818 ordineret til kateket ved Vor Frue kirke og førstelærer ved Borgerskolen i Aarhus.

Den nu 47-årige pastor Jacob Stenberg blev den 5. marts 1830 kaldet til Viby, hvor han var i 35 år indtil han gik af og flyttede til Aarhus. Her døde han først i 1876, da han var 92 år gammel. Han blev begravet på Viby kirkegård.

Hans hustru Cathrine Marie Svanekjær var af biskoppelig afstamning. Hun var hjemmets gode ånd og moderkærligheden var grundtonen i hendes væsen, hvilket der også var behov for med 6 døtre og 6 sønner. De var alle musikalske ligesom deres mor. Hun havde en køn og kraftig stemme. De adopterede en lille nyfødt pige, Maja Hørner, fra Norge. Hun blev senere diakonisse på Diakonissestiftelsen i København^{xcix}.

Jacob Stenberg havde en god kirkegang og var afholdt, men kirkens indflydelse svækkedes i dele af befolkningen ved Bjørnbaks virksomhed^c. Stenberg var en livlig og interessant skikkelse og et musikalsk talent, som holdt meget af sang og musik. Han havde sin violin og så sang han, mens vennerne

flokkedes om ham. Han havde også dramatisk talent og havde lært Holbergs komedier udenad.

Men han havde også mange sorger. Inden han forlader Viby Præstegård havde han mistet sin hustru efter 50 års ægteskab og begravet hende samme år, som de holder guldbrillup. Men inden da havde de mistet 5 børn og to svigersønner.

Den yngste søn, Julius Stenberg, havde arvet forældrenes musikalske talent og blev operasanger ved Det kgl. Teater i 1880. En anden søn, Wilhelm Stenberg, var en tid forpagter af Viby Præstegård og udførte dér et stort dræningsarbejde. En tredje søn, Jacob Stenberg, var i årene inden 1865 kapellan hos sin far. To af pastor Stenbergs børn, som begge var præster, døde før deres far.

Efter sin afsked boede han i Aarhus, hvor han fik den store glæde, at Jenny Lind besøgte ham. Jenny Lind var veninde med hans datter. Så tog de ud til Viby Præstegård, hvor pastor Gede tog hjerteligt imod dem.

I øvrigt står der om ham, at han var en meget retfærdig mand, glad for naturen og dyrkede sin have indtil det sidste. Selv i sin alderdom var han frisk og havde sine sansers fulde brug. Han beskrives som pligtopfyldende, flittig og nøjsom med en fast karakter, og så alligevel mild og gudfrygtig af væsen.

Efter pastor Stenbergs afgang besluttedes det at skille Viby og Tiset sogne. Det samlede embede blev i mellemtiden bestyret midlertidigt ved vikarpræsten Høst Brammer.

Christen Georg Høst Brammer 1865 – 1873

Da pastor Stenberg flyttede til Aarhus, havde biskop Brammer en søn, der blev hans efterfølger i Viby. Christen Brammer blev født i Nakskov den 16. oktober 1827. Han blev student i Nykøbing Falster i 1845 og cand. theol. den 29. oktober 1850. Året efter konstitueret adjunkt på katedralskolen i Nykøbing Falster og fast ansat i 1852. Derefter bliver han sognepræst i Egebæk i Sydslesvig den 2. maj 1855. Han blev gift den 21. september 1855 i Aarhus Domkirke med Elfride Sophie Rosendahl^[ci], som var datter af rektoren på katedralskolen i Nykøbing Falster. I 1864 bliver han afsat af tyskerne og herefter bliver han konstitueret som vikarpræst i Viby fra 1. november 1865, da den aldrende pastor Stenberg var gået på

pension. Konstitutionen ophørte den 7. juni 1873, da Tiset oprettes som selvstændigt sogn.

Pastor Brammer blev herefter præst for Urlev – Stenderup pastorat i Bjerge herred, hvorfra han gik af den 30. november 1891. Der står om ham, at han ofte havde et tungt og svært sind, "men han vilde stedse være en Herrens Mand". Han døde den 30. november 1904 på Frederiksberg.

Carl Emil Gede 1873– 1898

Blev født den 16. marts 1818 på Frederiksberg i København. Søn af konferensråd Jonas Henrik Gede og Christiane Holst. Hans far var chef for admiralitetets revision og medlem af direktionen for den grønlandske og færøske handel. Pastor Gede blev student fra Borgerdydskolen i København i 1836 og cand. theol. den 1. november 1843. Han blev personlig kapellan i Ferslev – Ørslev den 22. december 1850 og

ordineret den 5. februar 1851. Den 2. december 1854 blev han sognepræst for Ledøje – Smørum, derefter i Kragelund – Funder, for til sidst at blive sognepræst i Viby fra 7. juni 1873 til hans død den 24. april 1898.

Pastor Gede blev gift den 9. juni 1855 i Frederiksberg med Karen Juliane Charlotte Nielsen. Hun var datter af bestyreren af Borgerdydskolen, professor Michael Nielsen og Elise Dorthea Gede.

Da pastor Gede var præst, brændte præstegården i 1879. Han byggede derefter den nuværende præstegård fra 1880. Indtil da måtte familien bo i en lejet lejlighed i Aarhus^{cii}.

I pastor Gedes tid havde Viby Præstegård besøg af den store verdenskendte svenske sangerinde Jenny Lind (H.C. Andersens store ubesvarede kærlighed), der var veninde med en datter af pastor Jacob Stenberg^{ciii}. Under ”Den svenske Nattergals” ophold hos den gennemmusikalske præstefamilie, kom man til at tale om Viby Præstegård som sangens og musikkens skønneste hjem. Pastor Gede tog pænt imod Jenny Lind og hendes følge. Der boede imidlertid i præstegården en ældre dame som var et gammelt familiemedlem. Det var Johanne Marie Gjerløff (1796 – 1884), som var født i Norge. I sin høje alder var hun blevet helt døv og beklagede sig over, at hun ikke kunne høre den store berømmethed, som havde gæstet præstegården. Jenny Lind havde sagt formentlig i sjov, at hendes stemme kunne høres af selv stokdøve mennesker.

Derefter sang hun et par af hendes velkendte sange med frøken Stenberg siddende ved klaveret. Pludselig sprang den gamle kvinde op med sine to stokke og løb ud af stuen, idet hun på klingende norsk råbte ”Lad mig komme ut ... ut ... ut”. Så overvældet var hun over pludselig at kunne høre Jenny Lind synge. Det var blot et bevis på Jenny Linds mærkelige stemme, som overgik alt, hvad man kendte dengang.

Pastor Gede var en alvorlig, stilfærdig og fint kultiveret mand^{civ}, der kom til at stå i skyggen af højskolemanden Lars Bjørnbak, hvis indflydelse havde svækket kirkens liv. I 1942 døde en datter af pastor Gede, den 75-årige Sigrid Gede, som drev et pensionat i Mejlgade i Aarhus. Hun mistede en bror, som døde lige før, han som teologisk kandidat skulle tiltræde et præsteembede. Men hun mistede også sin forlovede, lærer Niels Peter Jensen Sjølund, på bryllupsdagen den 4. januar 1902. Hun blev begravet på Viby kirkegård ved siden af den mand, som hun ikke nåede at blive gift med, men hvis gravsted hun vedligeholdte i mange år. Der lå også hendes mor og far og den bror, som ikke nåede at blive præst. Herefter var denne gren af familien Gede uddød.

En konfirmand omtaler med stor kærlighed den gamle præst, der kom ind i konfirmandstuen med slåbrok og lang pibe og gjorde sig megen umage med at lære børnene kristendom hjerteligt og så det blev husket.

Carl Peter Eli Wolf 1898 – 1905

Han blev født den 2. juni 1863 i Ærøskøbing, søn af amtsforvalter Edw. Peter Vilh. Wolf og hustru Ida Groth. I 1881 blev han student i Viborg og cand. theol. den 19. januar 1888. Derefter blev han vikar i religionsundervisningen ved Viborg Katedralskole. Den 10. april 1889 blev han sognepræst for Sdr. og Nr. Kongerslev og ordineret den 26. april. Så bliver han sognepræst i Gjern – Skannerup den 28. august 1894. Derefter i Viby, hvor han også var præst i kvindehjemmet "Sichar" ^{cv} og religionslærer ved Marselisborg Kostskole.

Han bliver gift den 10. maj 1892 i Viborg Søndresogn med Johanne Marie Elisabeth Faber, født 1871, datter af herredsfoged Carl Georg Gottfried Faber og Johanne Marie Elisabeth Stougaard. Pastor Wolf blev indsat i Viby den 15. januar 1899 og holdt sin afskedsprædiken den 9. juli 1905. Hans gerning i Viby satte sig dybe spor. En af hans

prædikener er udgivet i Kirkebladet den 15. januar 1939. Pastor Wolf, der var grundtvigianer, blev af diakonisse Ræder på Sichar bebrejdet, at han var for mild i sin forkyndelse og ikke tilstrækkelig hård overfor de vildfarne piger på Sichar. Denne kritik tog han sig meget nær, og søgte derefter væk fra Viby. Fra Viby kom Wolf til Karlby – Voldby ved Grenaa, hvor han var præst fra 1905 – 1912. Derefter kom han til Husby ved Middelfart i årene 1912 – 21 og til sidst i Vodder i Sønderjylland 1921 – 1923, hvor han døde i sit embede. Hans hustru døde i Gentofte i 1941. Mindet om Wolf er meget smukt, som det fremgår i Kirkebladet ^{cv} nogle år senere.

Her beretter en tidligere konfirmand af pastor Wolf, at han var elsket af sine konfirmander og at han skildrede de bibelske personer særdeles levende. Han talte om arbejdets velsignelse og gjorde sig den ulejlighed at samtale to gange med hver enkelt konfirmand i løbet af konfirmandforberedelsen. Disse samtaler med præsten alene er sikkert blevet husket af mange konfirmander. Han bad sine konfirmander at læse hver dag i Det nye Testamente.

Jacob Christian Zinn 1905 – 1912

Født i Flinterup på Sjælland den 3. marts 1865. Forældrene var lærer Johan Philip Frederik Zinn og hustru Jacobine Christine Caritte Povlsen. Blev student fra Sorø Akademi i 1884 og cand. theol. den 19. juni 1893. Forstander for Otterup Realskole den 1. september 1893 til 1. april 1897. På den tid hørte han hjemme i Indre Mission, men i Otterup kom han ind i en udvikling, der førte ham over i en grundtvigsk livsanskuelse. Derefter blev han sognepræst i Gørding – Vejrup den 13. februar 1897, indtil han fik embede i Viby.

Hen mod julen 1905 kom den nye præst rejsende fra Gørding og bosatte sig i Viby Præstegård. Han blev indsat den 3. søndag i Advent af provst Mogensen, Astrup. Pastor Zinn holdt sin første gudstjeneste juleaften kl. 16 om eftermiddagen.

Faren, lærer Zinn, døde kort efter, at Jacob Zinn var blevet født. Det bevirkede, at mor og barn knyttede et meget tæt bånd. Da Jacob Zinn blev student og flyttede til København flyttede moren med ham. Hun flyttede også med ham til i Gørding, hvor hun havde sit eget værelse i præstegården. I 1905 flyttede moren ligeledes med til Viby, hvor hun dog fik sin egen bolig i et hus nær præstegården.

Blot to år efter indsættelsen den 27. december 1907 mistede Jacob Zinn sin hustru Johanne Juliette Urania, født Antonetti, - kun 54 år gammel^{cvii}. Hun blev begravet den 3. januar 1908 på Viby kirkegård. De var blevet gift den 24. september 1892. Forældrene var hofgibser Georg Wilhelm Antonetti og Emma Juliette Pacht.

Han bliver gift anden gang den 29. april 1910 i Viby med Maria Elisabeth Wegener, som var datter af overretssagfører Hans Chr. Wegener og Olga Maria Mathilde Gyldenfeldt.

To år senere på Anden Juledag 1912 holdt pastor Zinn afskedsprædiken i Viby kirke. Det har uden tvivl været en vemodig afsked for pastor Zinn, idet han få måneder tidligere – den 10. marts 1912 – havde mistet sin blot 15 år gamle adoptivdatter, Astrid, ved en ulykke. Hun blev kørt over af toget på jernbanestationen på Viby Nord. Året efter bliver hans mor, Jacobine Zinn, begravet på Viby kirkegård og blot to år senere, den 7. juni 1915, dør også pastor Zinn – 50 år gammel – efter en hjerneblødning og lang tids sygdom i Nørresundby

Præstegård. Han bliver begravet på Viby kirkegård den 14. juni.

Pastor Zinn var engageret i flere bestyrelser i Viby. Han var grundtvigianer og formand for den lokale kreds af Kirkeligt Samfund. medlem af Santal-komiteen for Aarhus Stift, sekretær for Kirkelig Forening for Ning Herred og medlem af denne forenings hovedbestyrelse. Desuden gjorde han et stort arbejde for plejehjemssagen og var formand for sygeplejeforeningen.

Pastor Zinn beskrives som en personlighed med "det varmeste Hjerte, han holdt af Mennesker, og Menneskers Sorg og Nød kunde gøre det dybeste Indtryk paa ham, saa han i sandeste Betydning kunde lide med dem"^{cviii}. Han var en "myndig Skikkelse. Især omtales hans hjerte-varme, afgjorte og dog vidt favnende og langt ud rækkende Forkyndelse, som naaede baade høj og lav".

Niels Krarup-Hansen 1913 – 1931

Født den 6. marts 1861 i V. Ørum af førstelærer Hans Christian Matthias Krarup-Hansen og Kristine Marie Jørgensen. Han gik på Vejle latinskole og blev student fra Fredericia i 1882 og cand. theol. den 20. juni 1891. Derefter blev han lærer ved Vinding Højskole i Vejle og siden sognepræst i Ø. Nykirke ved Give den 30. august 1895, hvor han havde nogle meget lykkelige år. Han bliver ordineret 23. september 1895. Han bliver gift den 2. januar 1896 i Vinding med Catharina Agathe Andersen. Så blev han præst i Vejerslev, Aidt og Thorsø ved Hammel, hvor han var glad for at være. Siden bliver han provst for Lysgaard, Hids og Houlbjerg herreder syd for Viborg den 2. juni 1909.

I 1913 bliver han sognepræst i Viby og provst i Ning Herred.

Provst Krarup-Hansen var grundtvigianer og meget musikalsk, hvilket kom til at præge livet i præstegården, hvor sang og musik – som i pastor Stenbergs tid – fyldte stuerne til glæde for de mennesker, som kom der. Allerede som 9-årig lærte han at spille violin og tidligt spillede han med i kammermusik og de klassiske værker. Han beskrives som en nobel og kultiveret mand.

Da han var omkring 85 år gammel, skrev han sine erindringer. Her fortæller han om en salme, der kom til at følge ham livet igennem. Det var nemlig en svær fødsel, da han kom til verden, og lægen erklærede, at barnets liv ikke stod til at redde. Men da drengen trivedes, foreslog lægen, at de skulle synge "Nu takker alle Gud". Hans første erindringer var fra 1864, hvor østrigske soldater myldrede på vejene ved Vejle og var indkvarteret på egnen der. Hjemmet var påvirket af Kold, Birkedal, Grundtvig og Hans Svejstrup. Der blev sunget flittigt af nye fædrelandssange og fra Grundtvigs salmeskat. Da hans far i 1872 Prædikenen var på sangkursus i København, tog han sin dreng med. Der fik han lejlighed til at høre Grundtvig prædike på Vartov for sidste gang. huskede han ikke, men "denne hvidhårede kæmpeskikkelse med det mægtige, hvide skæg, dækkende hele hans bryst, var et syn, jeg aldrig glemte." ^{cix}

Provst Krarup-Hansen kom til at opleve den stærke udvikling i sognet fra at være landsby og til at blive en tæt bebygget

forstad. Folketallet blev fordoblet og de fleste var arbejdere, der ikke så positivt på kirken, så indimellem følte han sig som på en missionsmark. "Jeg holdt ikke bibellæsninger i Viby, som i mine 2 tidligere pastorater. Der var ligesom ikke rigtig jordbund derfor. Derimod holdt jeg kristelige foredrag om vinteren i en sal nede i Kongsvang, og da der dannedes en LYM, fik jeg megen støtte af den i Kongsvang – Rosenvang, ofte med talere fra Aarhus. Det var kun en lille flok, men brave folk. De var med til at hjælpe over det døde punkt. Lysten til at høre vaagnede. Men man kunne ogsaa møde lukkede hjem og hjerter, hvor "det var svært at få Vorherre til at blive den stærkeste". Han beretter videre, hvordan han samlede de gamle i konfirmandstuen, som var blevet udvidet. Husmødrene lavede kaffe og bagte brød og snart begyndte damer i Kongsvang og Rosenvang at samle gamle i deres hjem med præsten som taler under hjemlige former. "- Musikken blev flittigt dyrket, baade kammermusik og i det meget dygtige sangkor, som lededes af den kendte romancesanger *Thøger Rasmussen*, lærer i Viby, ved visse lejligheder dirigerede jeg koret. Ved min afsked holdt menigheden en smuk afskedsfest i forsamlingshuset".

På det tidspunkt var Provst Krarup-Hansen 70 år gammel. Da gik han på pension og derefter slog provsteparret sig ned i Charlottenlund. Han havde været glad for tiden i Viby, hvorfra han havde mange lyse minder, "mange venskabsforhold, som bevarer i taknemlig erindring." ^{cx}

Hans datter Kirsten Krarup-Hansen var i årene 1925 – 1976 organist ved Viby kirke. Han døde i 1951 – begge begravet på Viby kirkegård.

Niels Jeppesen Richard Granild 1931 – 1946

Født den 6. februar 1887 på Falster, søn af entreprenør Sven Nilsson og hustru Jenny Amalia, f. Granlund. Begyndte i Borgerskolen i Aarhus i 1894 og fik præliminæreksamen 1904 i København. Derefter blev han kontorist ved Dansk Folkeforsikringsanstalt i årene 1904-07. Først da blev der råd til at tage studentereksamen og filosofikum i 1911. Blev gift den 28. februar 1912 med Anna Martha Rasmussen, datter af gårdejer Niels Rasmussen og Anne Cathrine Jensen. Da der stadig ikke var råd til videreuddannelse fik han først stilling som kontorfuldmægtig på et advokatkontor i årene 1911-13, derefter stilling som kontrollør ved et livsforsikringsselskab 1913-15 og siden forstander for Arbejdskolonien "Godrum" i

Hjøllund 1915-16. Så blev han sekretær i landsforeningen "Arbejde adler" i 1916-19 og på samme tid kirkebetjent ved Vanløse kirke i 1917-19, hvorefter han var kordegn i samme kirke i årene 1919-26. Samtidig studerede han teologi og tog embedseksamen i januar 1926.

Han blev residerende kapellan ved Sct. Catharinæ Kirke i Hjørring fra 1926-31, hvorefter han kom til Viby fra den 3. juni 1931 til 1946. Da havde han allerede hørt sin far fortælle varmt om sit ophold i Viby, da han var med til at bygge Hammelbanen o. år 1900^{cxi}. Han havde dengang haft sine heste opstaldet i Viby Præstegård hos daværende sognepræst Wolf og haft logi på Bjørnbaks højskole hos daværende højskoleforstander S. Mørk Hansen.

Pastor Granild har udgivet flere bøger, blandt andet om sin slægt og var redaktør og udgiver af Kirkebladet fra 27. september 1931, hvor det udsendtes første gang under navnet "Kirkebladet" som afløsning for det tidligere "Viby Sogns Søndagsblad". Det blev udsendt alle årene indtil sommeren 1939, hvor det stoppede blandt andet på grund af tidens usikkerhed^{cxi}. Pastor Granild skrev mange artikler i Kirkebladet om Viby kirkes og præsternes historie, ligesom han i det hele taget nedskrev mange karakteristiske oplysninger af lokalhistorisk værdi. Ved Aarhus Stifts historiske samfunds møde i Viby den 12. juli 1942, holdt han "et smukt Foredrag om Viby Kirkes Historie. Han lagde her megen Kyndighed for

Dagen og fik Lejlighed til at tolke sin Kærlighed til den gamle, smukke kirke.^{cxiii} Pastor Granild døde den 11. maj 1954.

Pastor Granilds søn, sognepræst, dr. theol. Sigurd Granild, skriver:

"Granild, det navn, som far valgte ved navneforandring, var på mange måder karakteristisk for hans liv og præstegerning. Det var fra først til sidst et bål af energi og vilje. Ilden var umiskendelig. Den kunne varme og lyse, men også svide og sprutte, men ligge stille kunne far ikke. Han var glødende optaget af menneskelivet og særligt det enkelte menneske, som han kunne give al den tid, han havde.

Fars vej til præstegerningen var en vist temmelig enestående kamp – ud fra et kirkefremmed arbejdsmiljø – mod en mangfoldighed af forhindringer. Den dag, far blev ordineret af biskop Ludwigs til residerende kapellan i Hjørring, havde han haft en broget række erhverv, havde fået otte børn, samt en læsegæld, som han først slap ud af to år før sin død. Det satte sine spor. Far var og blev en kampånd og en stormfugl, som følte sig bedst tilpas i modvind.

Det sociale syn, som var uadskilleligt fra fars kristentro, og som havde ført ham ind i "Arbejde Adler"s indsats for landevejens børn, prægede også i høj grad hans præstegerning., hans forkyndelse og hans hverdagsopgaver. De pæne, ordentlige mennesker optog ham ikke, men de forkomne og elendige, de på skråplanet og havarister havde hans hjertes hele kærlighed, og man kan i ikke ringe grad sige, at de udgjorde hans præstelivs indhold, en underlig kavalkade af typer fra gærderne og skillevejene, som far vidste sig sendt til. I Viby fik far omdannet præstegårdens gamle staldlænge til menighedsbygning. Der blev indrettet en pyntelig kirkesal og lokaler til det frivillige ungdomsarbejde, som da også blomstrede frem.

I sin forkyndelse var far vækkelsesprædikant, indtrængende personlig i tiltalen og dramatisk i udtrykket, heller ikke bange for følelserne Men far var alligevel ikke, hvad man måske ville tænke, på linje med IM [Kirkelig forening for Indre Mission]. Var de end enige i det centrale, så var de slet ikke enige i arbejdsformen og i kirkebladets linje. Det, som var fars store ønske, at finde

arbejderbefolkningen i Viby, lykkedes dog ikke... ... I modsætningernes brydning foretrak far altid kampens klare linjer frem for forhandlingens lemfældige forsigtighed. At han ad den vej fik masser af fjender, var han på ingen måde trykket af, tværtimod. Kampen var blevet hans element, og det var for så vidt ganske konsekvent, at han faldt i kampen mod sine mange personlige modstandere, og måtte tage sin afsked. Selv følte han sig ubesejret, var frimodig og kampklar fremdeles og mødte den sidste hjerneblødning med ordene: Never give up!” ^{cxiv}

Poul Nedergaard skriver: ”I 3 aar havde jeg dagligt samarbejde med G, som da var kordegn i Vanløse. En ualmindelig festlig skikkelse, vokset op i smaa kaar, præget deraf ...
...Forsigtighed var ikke hans naadegave, men han havde hjertet på rette sted. ...man kunne blive gal i hovedet paa ham, ærgre sig, men hans troskab forblev urokket, og til det sidste var han en kær gæst i vort hjem, hvor han ogsaa med stor alvor kunne tale om vanskeligheder og opmuntringer i Viby. Kirkesalen og kirkebladet var hans hjertebørn, hans ukonventionelle optræden, hans ideers rigdom var de samme. Men de forskellige sager kunne nok give hans provst noget at bestille”. ^{cxv}

I pastor Granilds tid blev der udarbejdet et ambitiøst projekt til udvidelse af kirken til en treskibet basilika. Dette projekt blev bremset af Nationalmuseet.

Pastor Granild havde en meget enerådig natur og kom let i konflikt med sogneråd og menighedsråd, som gennem årene forsøgte at få ham afskediget. Det skete således også i 1946 på grund af dom for sortbørshandel under Anden Verdenskrig. Men af mange mennesker vil han blive husket for sin grundliggende sociale forståelse.

Julius Møller-Laursen 1933 – 1939

Han blev født den 21. februar 1909 i Randers, blev student i 1927 og Cand. theol. 1933. Blev ordineret 12. september 1933. Hjælpepræst i Viby sogn den 15. august 1933 til 12. december 1939. Arbejdede i Kongsvang distrikt. Skiftede i august 1935 sit efternavn til *Grundfør*^{cxvi} og blev siden præst ved Annakirken i København. Han var en ung og meget virksom præst, uhyre afholdt og flittig. Især hans ”hjertelige og i lige Grad følelsesmæssigt og tankemæssigt betonedede Forkyndelse har gjort, at hans Menighed er kommet til at holde af ham”^{cxvii}. Han blev senere dræbt i København i befrielsesdagene efter den tyske besættelse.

Axel Peder Pedersen 1940 – 1958

Hjælpepræst i Viby siden 15. maj 1940. Han blev født den 3. maj 1888 i Glæsborg. Faderen var møllebestyrer Rasmus

Kolind Pedersen og Lovise Andersdatter Norrd. Pastor Pedersen blev sekretær for KFUM i Esbjerg 1916 og tog missionseksamen ved Københavns Universitet i 1920. Indviet til præst af Københavns biskop den 12. september 1920. Han var missionær i Nigeria, Numan i årene 1920-39. Pastor Granild skriver: "Som Præst for Menigheden i Byen Numan har Axel Pedersen faaet Lov at se denne mangedobles i Antal, og har ved sin sunde aandelige Indstilling og besindige Ledelse menneskeligt set bidraget i ikke ringe Grad til at lette Overgangen fra Hedenskab til Kristendom for en forholdsvis primitiv Befolkning, ligesom han med Nænsomhed og Styrke har formaaet at staa den vundne Menighed bi i deres mange Vanskeligheder". ^{cxviii}

Efter denne tid på missionsmarken blev han rejsepræst i Sudanmissionen 1937-40. Derefter kaldskapellan i Viby 1. juni 1940 og residerende kapellan i Viby fra 1. november 1941 – 31. maj 1958.

Han gjorde et solidt sognarbejde i Viby og arbejdede energisk for at få en kirke i Fredens kirkedistrikt, som blev udskilt i 1960. Han var formand for Fredens sogns menighedsråd 1961-65. Han døde den 23. juni 1973. Hans hustru, Clara Pedersen, som han blev gift med den 22. august 1920, har skrevet flere bøger og mindre artikler hentet fra missionsmarken i Afrika.

Svend Bjørn Juul Gaarn Larsen 1946 – 1976

Han var født i Byrum på Læsø den 3. juli 1908, søn af sognepræst Frederik Gaarn Larsen. Blev student i Aalborg i 1926. Cand.theol. 1933. Mødte en ung pige på bare 17 år, Emmy Rigmor Kaack, som han blev gift med den 29. oktober 1933. Derefter fik han embedet i Gørding i Sydvestjylland. Men inden da havde den meget musikalske Emmy bestået eksamen som organist.

Juul Gaarn Larsen var præst i Gørding – Vejrup, ligesom i sin tid pastor Zinn. Her viderebringes en lille erindring af fhv. toldinspektør, Niels Peter Lund-Jensen:

"Vejrup var tidligere et anneks sogn i Gørding pastorat og præsten blev hver søndag befordret standsmæssigt fra Gørding til Vejrup i et flot hestekøretøj med præstegårdsforpagteren på bukken. Denne ordning ophørte da pastor Gaarn Larsen fik embedet først i 30'erne. Han

anskaffede bil og han benyttede kun privilegiet til at blive befordret i kane, når der lå for høj sne.”^{cxix}

Den 29. maj 1946 kom Gaarn Larsen til Viby. Her havde han sit virke indtil den 31. maj 1976, hvor han blev pensioneret. Gaarn Larsen var ivrig optaget af fredssagen. han var militærnægter og havde selv tidligt i 1930'erne været i militærnægterlejr. Han var formand for Aarhus Stifts Menighedsrådsforening i nogle år. Teologisk velfunderet og havde vundet sølvmedalje i Gammel Testamente. Inspireret af den tyske teolog Karl Barth.

Pastor Gaarn Larsen, som havde deltaget i den tyske kirkedag i Frankfurt am Main i 1956, overførte denne idé til Viby på kirkedagen den 24. august 1958^{cxx}. Her blev holdt en stor kirkedag, hvor den kendte tyske kirkeleder Martin Niemöller prædikede ved højmessens omformiddagen. Senere på dagen talte professor dr. Regin Prenter i Viby og biskop Skat Hoffmeyer i Rosenvangskolens aula. Til sidst talte Martin Niemöller og Kirkeminister Bodil Koch ved et møde på stadion, hvor 3000 mennesker var forsamlet. De forskellige arrangementer i anledning af kirkedagen vakte stor interesse.

Han døde den 15. januar 1983 og er begravet på Viby kirkegård.

Anton Kristian Baunsgaard 1955 – 1978

Født 18. oktober 1908 – død 14. november 1978. Hjælpepræst i Viby 1. december 1955. Residerende kapellan i Viby 8. september 1958. Født i Nykøbing Mors, viet 25. november i Aarhus med Clara Elisabeth Charlotte Pedersen (1914-71). Student fra Aarhus Akademi 1940, cand. theol. fra Aarhus Universitet december 1952. Lærer ved Kochs Skole i Aarhus 1952-59. Ordineret 17. december 1955 i Brabrand Kirke; afsked 1. november 1978. Begravet på Viby kirkegård.

Gunnar Pedersen 1959 – 1960

Født 13. juli 1927 i Ølby pr. Struer. Hjælpepræst i Viby 1. juni 1959 – 30. juni 1960. Viet 12. marts 1960 i Bredsten med Birtha Johanne Sørensen, født 30. november 1934. Student fra Rønde Kursus 1951. Flyttede fra Viby til Horsens-Hammer, Aalborg Stift.

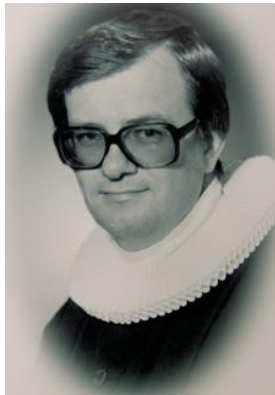
Aage Andersen 1970 – 1976

Født 10. april 1925 i Nors. kaldskapellan i Viby 9. december 1970 – 31. oktober 1976. Viet 17. juli 1950 i Testrup med Anne Kirstine Christensen, født 3. september 1927. Student fra Rønde Kursus 1946 og cand. theol. fra Københavns Universitet december 1951. Bestyrer mandskabshjemmet, Flyvestation Karup 1952. kaldskapellan Humble, Fyns Stift 7. september 1955, ordineret 16. september samme år i Odense

Domkirke. Sognepræst Højbjerg, Elsborg, Viborg Stift 15. april 1961.

Aage Andersen var i Viby distriktspræst for Søndervangen / Rosenhøj med henblik på opbygningen af Ravnsbjerg sogn, hvis første sognepræst han blev den 31. oktober 1976.

Harald Nielsen 1975 – 1983

Født 12. april 1946 i Aså, søn af Knud Nielsen og hustru Esther Alvilda Nielsen. Viet den 23. august 1969 i Fur kirke med sygeplejerske Rita Ladegaard. Bankuddannelse i A/S

ⁱ Kirkebladet Nr. 10/1932

ⁱⁱ Kilderne hertil er hovedsagelig fra Poul Rasmussen og August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I + II

ⁱⁱⁱ August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 73

^{iv} Se afsnittet Indre arkitektur - ”Prædikestolen”

^v Se gravsten nr. 3 i afsnittet ”Gravminder”

^{vi} Se gravsten nr. 6 i afsnittet ”Gravminder”

Sæby Bank 1966, student fra Rønde Kursus 1968 og cand. theol. Aarhus Universitet november 1975. ordineret Viby Kirke 7. december 1975 af biskop Henning Højrup.

Hjælpepræst i Søndervangen / Rosenhøj distrikt 1. december 1975. Sognepræst i Viby 1. september 1976 – 31. juli 1983.

I studietiden engageret på mange måder i KFUM og KFUK's arbejde i Aarhus som sekretær, kasserer og formand, samt i Det danske Missionsselskabs arbejde. Formand for ungdomsudvalget 1976-82. Desuden medlem af Kirkefondets bestyrelse fra 1980. Disse engagementer prægede hans arbejde som præst i Viby.

Samtidig var han engageret i ungdoms – og voksenundervisning, blandt andet som lærer i kirkehistorie ved Aarhus Universitet 1974-75 og Teologi for Lægfolk fra 1974. Rejste fra Viby for at blive forstander for Løgumkloster Højskole.

^{vii} August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 76ff.

^{viii} Se afsnittet ”Viby Præstegård”

^{ix} Se afsnittet ”Gravminder”

^x Se gravsten nr. 5 i afsnittet ”Gravminder”

^{xi} Se gravsten nr. 3 i afsnittet ”Gravminder”

^{xii} Se gravsten nr. 6 i afsnittet ”Gravminder”

^{xiii} Se gravsten nr. 4 i afsnittet ”Gravminder”

-
- xiv Se gravsten nr. 7 i afsnittet ”Gravminder” og afsnittet ”Epitafium”
- xv Se afsnittet ”Trange tider i Viby”
- xvi Kirkebladet Nr. 23/1933
- xvii Se afsnittet ”Præsteindberetningen 1623”
- xviii August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 86ff.
- xix Se afsnittet ”Kirken får nye ejere”
- xx Se Kirkebladet Nr. 12/1932 og August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 88ff.
- xxi August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 102
- xxii Se Kirkebladet Nr. 11-12/1932
- xxiii Jf. afsnittet ”Viby Kirke” – ”Kirken får nye ejere”
- xxiv Se afsnittet ”Viby Præstegård”
- xxv Se Kirkebladet Nr. 13/1932
- xxvi August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 59
- xxvii Kirkebladet Nr. 23/1933 og August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 104
(Årsag ikke oplyst)
- xxviii Se Kirkebladet Nr. 13/1932
- xxix jf. afsnittet ”Kirken skifter ejer og renoveres”
- xxx Kirkebladet Nr. 13/1932 og August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 105
- xxxi August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 68 og Kirkebladet Nr. 23/1933
- xxxii Se Kirkebladet Nr. 4/1937
- xxxiii Kirkebladet Nr. 12/1934
- xxxiv Se afsnittet ”Viby Højskole”.
- xxxv Bente Klercke Rasmussen ”Viby sogns lånesamling” i Årsskrift 1996, Viby lokalhistoriske Forening
- xxxvi Bente Klercke Rasmussen ”Viby sogns lånesamling” i Årsskrift 1996, Viby lokalhistoriske Forening
- xxxvii Bente Klercke Rasmussen ”Viby sogns lånesamling” i Årsskrift 1996, Viby lokalhistoriske Forening, s. 51
- xxxviii Kirkebladet Nr. 25-26/1933
- xxxix Se Kirkebladet Nr. 4/1937
- xl Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 185
- xli Se Kirkebladet Nr. 4/1937
- xlii Se Kirkebladet Nr. 4/1937
- xliii Omtale af besøget i Kirkebladet Nr. 12/1938
- xliv Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 190
- xlv Se afsnittet ”Kvindehemmet Sichar”
- xlvi Nr. 3/1936
- xlvi Se Kirkebladet Nr. 4/1937

- xlviii Kirkebladet Nr. 7/1932
- xlxi Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 190
- ¹ Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 186 – 187
- li August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 117
- lii August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 118
- liii August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 119
- liv Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 187
- lv Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 192
- lvi August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 119
- lvii Kirkebladet 1/1940
- lviii Kirkebladet 1/1940
- lix WWW.Vejruparkiv.dk Af; Niels Peter Lund-Jensen
- lx Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 187
- lxi Kirkebladet Nr. 10/1932
- lxii Kilderne hertil er hovedsagelig fra Poul Rasmussen og August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I + II
- lxiii August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 73
- lxiv Se afsnittet Indre arkitektur - ”Prædikestolen”
- lxv Se gravsten nr. 3 i afsnittet ”Gravminder”
- lxvi Se gravsten nr. 6 i afsnittet ”Gravminder”
- lxvii August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 76ff.
- lxviii Se afsnittet ”Viby Præstegård”
- lxix Se afsnittet ”Gravminder”
- lxx Se gravsten nr. 5 i afsnittet ”Gravminder”
- lxxi Se gravsten nr. 3 i afsnittet ”Gravminder”
- lxxii Se gravsten nr. 6 i afsnittet ”Gravminder”
- lxxiii Se gravsten nr. 4 i afsnittet ”Gravminder”
- lxxiv Se gravsten nr. 7 i afsnittet ”Gravminder” og afsnittet ”Epitafium”
- lxxv Se afsnittet ”Trange tider i Viby”
- lxxvi Kirkebladet Nr. 23/1933
- lxxvii Se afsnittet ”Præsteindberetningen 1623”
- lxxviii August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 86ff.
- lxxix Se afsnittet ”Kirken får nye ejere”
- lxxx Se Kirkebladet Nr. 12/1932 og August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 88ff.
- lxxxi August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 102
- lxxxii Se Kirkebladet Nr. 11-12/1932
- lxxxiii Jf. afsnittet ”Viby Kirke” – ”Kirken får nye ejere”

^{lxxxiv} Se afsnittet ”Viby Præstegård”

^{lxxxv} Se Kirkebladet Nr. 13/1932

^{lxxxvi} August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 59

^{lxxxvii} Kirkebladet Nr. 23/1933 og August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 104

(Årsag ikke oplyst)

^{lxxxviii} Se Kirkebladet Nr. 13/1932

^{lxxxix} jf. afsnittet ”Kirken skifter ejer og renoveres”

^{xc} Kirkebladet Nr. 13/1932 og August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 105

^{xci} August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 68 og Kirkebladet Nr. 23/1933

^{xcii} Se Kirkebladet Nr. 4/1937

^{xciii} Kirkebladet Nr. 12/1934

^{xciv} Se afsnittet ”Viby Højskole”.

^{xcv} Bente Klercke Rasmussen ”Viby sogns lånesamling” i Årsskrift 1996, Viby lokalhistoriske Forening

^{xcvi} Bente Klercke Rasmussen ”Viby sogns lånesamling” i Årsskrift 1996, Viby lokalhistoriske Forening

^{xcvii} Bente Klercke Rasmussen ”Viby sogns lånesamling” i Årsskrift 1996, Viby lokalhistoriske Forening, s. 51

^{xcviii} Kirkebladet Nr. 25-26/1933

^{xcix} Se Kirkebladet Nr. 4/1937

^c Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 185

^{ci} Se Kirkebladet Nr. 4/1937

^{cii} Se Kirkebladet Nr. 4/1937

^{ciii} Omtale af besøget i Kirkebladet Nr. 12/1938

^{civ} Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 190

^{cv} Se afsnittet ”Kvindehjemmet Sichar”

^{cvi} Nr. 3/1936

^{cvi} Se Kirkebladet Nr. 4/1937

^{cvi} Kirkebladet Nr. 7/1932

^{cix} Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 190

^{cx} Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 186 – 187

^{cx} August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 117

^{cxii} August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 118

^{cxiii} August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 119

^{cxiv} Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 187

^{cxv} Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 192

^{cxvi} August F. Schmidt, Viby Sogns Historie I, s. 119

^{cxvii} Kirkebladet 1/1940

^{cxviii} Kirkebladet 1/1940

^{cxix} WWW.Vejruparkiv.dk Af; Niels Peter Lund-Jensen

^{cxix} Poul Nedergaard: ”En Dansk Præste - og Sognehistorie”, Aarhus Stift1963, s. 187